

BRANKA REŠETAR

KOMENTAR OBITELJSKOG ZAKONA

I. KNJIGA

(Članci 1. do 344.)

**TEMELJNA NAČELA, BRAK,
PRAVNI ODNOSI RODITELJA
I DJECE, MJERE ZA ZAŠTITU PRAVA
I DOBROBITI DJECE, POSVOJENJE,
SKRBNIŠTVO, UZDRŽAVANJE, OBVEZNO
SAVJETOVANJE I OBITELJSKA MEDIJACIJA**

sa sudskom praksom, literaturom
i stvarnim kazalom

 Organizator

Zagreb, 2022.

BIBLIOTEKA PRAVO

Knjiga 94

Urednik biblioteke
IVICA CRNIĆ, dipl. iur.

Recenzenti
Doc. dr. sc. ANITA BEGIĆ
Izv. prof. dr. sc. NATAŠA LUCIĆ
Doc. dr. sc. KRUNISLAV OLUJIĆ
Prof. dr. sc. ALAN UZELAC

® Copyright
Branka Rešetar i Organizator d.o.o., Zagreb
Sva prava pridržana.
Reproduciranje ove publikacije u cjelini, djelomično
ili na bilo koji drugi način, bilo kojim sredstvima,
nije dopušteno bez prethodne suglasnosti nakladnika.

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 001150379.

ISBN 978-953-7585-80-8 (cjelina)
ISBN 978-953-7585-81-5 (I. knjiga)

SADRŽAJ

Predgovor.....	LV
Popis kratica.....	LXVII

KOMENTAR OBITELJSKOG ZAKONA

I. KNJIGA

PRVI DIO

UVODNE ODREDBE

Sadržaj Zakona (članak 1.)	1
I. Opće napomene - pojam obitelji i funkcija obiteljskog prava ...	1
II. Instituti obiteljskog prava (st. 1.)	4
III. Neutralno rodno značenje (st. 2.)	4
Članak 2.	5
TEMELJNA NAČELA	5
I. Opće napomene	5
Načelo ravnopravnosti žene i muškarca (članak 3.)	6
I. Načelo ravnopravnosti žene i muškarca (st. 1.)	7
II. Zabrana diskriminacije i (obiteljskog) nasilja nad ženama (st. 2.).....	8
Načelo solidarnosti, uzajamnoga poštovanja i pomaganja svih članova obitelji (članak 4.)	10
I. Opće napomene	10
II. Načelo solidarnosti, uzajamnoga poštovanja i pomaganja svih članova obitelji (st. 1.)	12
III. Nasilje u obitelji (st. 2.).....	12
Načelo prvenstvene zaštite dobrobiti i prava djeteta (članak 5.)	15
I. Opće napomene	15
II. Obveza nadležnih tijela primarno voditi računa o najboljem interesu djeteta i njegovoj dobrobiti - načelo najboljeg interesa djeteta (st. 1.)	17
III. Pravo djeteta na ostvarivanje osobnih odnosa s roditeljem (st. 2.).....	21

Načelo prvenstvenoga prava roditelja da skrbe o djetetu te dužnosti tijela da im pruža pomoć (članak 6.)	24
I. Opće napomene	24
II. Pravo roditelja na život s djetetom i na roditeljsku skrb	24
III. Pravo djeteta na život s roditeljima i roditeljsku skrb	25
IV. Dužnost države osigurati pomoć i potporu obitelji kroz sustav socijalne skrbi	26
Načelo razmjerne i najblaže intervencije u obiteljski život (članak 7.)	28
I. Opće napomene	28
II. Pojam obiteljskog života u praksi ESLJP	30
III. Negativna i pozitivna obveza države (ne) miješati se u privatni i obiteljski život građana	33
IV. Razmjernost intervencije države u obiteljski život	36
IV.1. Primjer izdvajanja djeteta iz obitelji	36
IV.2. Primjer lišavanja poslovne sposobnosti	38
Načelo skrbničke zaštite (članak 8.)	42
I. Opće napomene	42
II. Skrbništvo za djecu	43
III. Skrbništvo za punoljetne osobe s invaliditetom	43
III.1. Pojam invaliditeta i model ljudskih prava u zaštiti osoba s invaliditetom	44
III.2. Neusklađenost pravnoskrbničke zaštite prema ObZ 2015 i međunarodnih standarda iz KPOI	45
III.3. Poslovna sposobnost i ubrojivost (sposobnost za donošenje odluka ili mentalni kapacitet)	47
III.4. Podrška u ostvarivanju poslovne sposobnosti: međunarodni standardi	50
III.5. Mjere zaštite za ostvarivanje poslovne sposobnosti	52
III.6. Odredbe o skrbništvu za punoljetne osobe u ObZ 2015	53
IV. Posebno skrbništvo	53
Načelo sporazumnog rješavanja obiteljskih odnosa (članak 9.)	55
I. Opće napomene	55
II. Obiteljskopравни mehanizmi sporazumnog rješavanja obiteljskih sporova	55
Načelo žurnosti u rješavanju obiteljsko-pravnih stvari u vezi s djetetom (članak 10.)	56
I. Opće napomene	56

II. Načelo žurnosti postupanja centra za socijalnu skrb.....	57
III. Načelo žurnosti u postupcima pred sudom	58
Izvanbračna zajednica (članak 11.)	60
I. Opće napomene	61
II. Pojam izvanbračne zajednice (st. 1.).....	61
III. Pravni učinci izvanbračne zajednice i zabrana diskriminacije (st. 2. - 4.)	65
Mjerodavno pravo za pravo osobnog statusa s međunarodnim obilježjem (ZMPP)	71

DRUGI DIO

BRAK

Brak (članak 12.)	72
I. Teorije o pravnoj naravi braka.....	72
II. Pojam braka i brak u međunarodnom i europskom pravu	73
III. Brak iz koristi ili fiktivni brak	75
IV. Pravo na brak osoba na izvršavanju kazne zatvora	76

I. SKLAPANJE BRAKA

I. Forme sklapanja braka kroz povijest.....	78
Oblici sklapanja braka (članak 13.).....	81
I. Oblici sklapanja braka (st. 1. - 3.)	81
I.1. Brak u građanskom obliku	81
I.2. Brak u vjerskom obliku s učincima građanskog braka	82
1. SKLAPANJE BRAKA U GRAĐANSKOM OBLIKU	85
I. Opće napomene	85
Prijava namjere sklapanja braka (članak 14.)	86
I. Opće napomene	87
II. Prijava namjere sklapanja braka (st. 1. i 2.)	87
III. Sklapanje braka azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom (st. 3. i 4.).....	87
Dužnosti matičara prije sklapanja braka (članak 15.)	89
I. Provjera pretpostavki za sklapanje braka (st. 1. - 3.)	89
II. Izbor prezimena nakon sklapanja braka (st. 4.).....	90
III. Upoznavanje s osobnim i imovinskim pravima i obvezama bračnih drugova (st. 5.)	90

Utvrđivanje dopustivosti sklapanja braka po zahtjevu nevjeste i ženika (članak 16.)	91
I. Opće napomene (st. 1. i 2.)	91
Određivanje dana sklapanja braka (članak 17.)	91
I. Opće napomene (st. 1. - 3.)	92
Mjesto i dan sklapanja braka (članak 18.)	92
I. Opće napomene	93
II. Mjesto sklapanja braka (st. 1. i 4.)	93
III. Osobe nazočne činu sklapanja braka (st. 2. i 3.)	94
Dužnosti matičara na dan sklapanja braka i trenutak sklapanja braka (članak 19.)	95
I. Opće napomene	96
II. Uvod u čin sklapanja braka (st. 1. i 2.)	96
III. Pristanak na sklapanje braka (st. 3. - 5.)	97
IV. Registracija braka (st. 6. i 7.)	97
2. SKLAPANJE BRAKA U VJERSKOM OBLIKU	
S GRAĐANSKOPRAVNIM UČINCIMA	98
I. Opće napomene	98
Dužnosti matičara pri sastavljanju potvrde o ispunjenju pretpostavki za sklapanje braka (članak 20.)	98
I. Opće napomene	98
II. Potvrda o ispunjenju pretpostavki za sklapanje braka (st. 1., 3., 4., 6.)	100
III. Dužnosti matičara prije sklapanja braka u vjerskom obliku (st. 2. i 5.)	100
Dužnosti službenika vjerske zajednice i matičara nakon sklapanja braka (članak 21.)	101
I. Opće napomene	101
II. Dužnost službenika vjerske zajednice nakon sklapanja braka (st. 1. i 2.)	101
III. Dužnost matičara registrirati brak sklopljen u vjerskom obliku (st. 3. i 4.)	102
Građanskopravni učinci braka sklopljenoga u vjerskom obliku (članak 22.)	102
I. Pravni učinci sklapanja braka	102

II. PRETPOSTAVKE ZA SKLAPANJE BRAKA

1. PRETPOSTAVKE ZA POSTOJANJE BRAKA	105
Različitost spolova, izjava i postupak	
sklapanja braka (članak 23.)	105
I. Opće napomene	105
II. Pretpostavke za postojanje braka (st. 1.)	106
II.1. Heteroseksualnost (st. 1. t. 1.)	107
II.2. Pristanak na sklapanje braka (st. 1. t. 2.)	109
II.3. Nadležnost tijela za sklapanje braka (st. 1. t. 3.)	111
III. Pravni učinci nepostojećeg braka (st. 2.)	112
Utvrđivanje postojanja braka (članak 24.)	114
I. Opće napomene	114
2. PRETPOSTAVKE ZA VALJANOST BRAKA	114
I. Opće napomene	114
Punoljetnost (članak 25.)	115
I. Problem dječjih brakova	115
II. Sklapanje braka i maloljetnost (st. 1. i 2.)	118
Poslovna sposobnost i sposobnost za rasuđivanje (članak 26.) ..	119
I. Pravo osoba s invaliditetom na brak	120
II. Nesposobnost za rasuđivanje (st. 1.)	121
III. Sklapanje braka osobe lišene poslovne sposobnosti (st. 2. i 3.) ..	122
Nepostojanje srodstva (članak 27.)	123
I. Opće napomene	124
II. Srodstvo i posvojenje (st. 1. i 2.)	124
Nepostojanje braka, odnosno životnog partnerstva (članak 28.)	126
I. Zaštita načela monogamije	126
Mogućnost poništaja braka koji nije valjan (članak 29.)	128
I. Opće napomene	128
Mjerodavno pravo za sklapanje i valjanost braka	
s međunarodnim obilježjem (ZMPP)	128

III. OSOBNA PRAVA I DUŽNOSTI BRAČNIH DRUGOVA

I. Povijesni osvrt na osobne učinke braka	129
II. Osobna prava i dužnosti bračnih drugova	130
Izbor prezimena (članak 30.)	131
I. Opće napomene (st. 1. - 3.)	132
II. Izbor prezimena prigodom sklapanja braka (st. 1. - 3.)	133

Ravnopravnost, solidarnost i sporazumijevanje (članak 31.) ...	134
I. Opće napomene	134
II. Ravnopravnost bračnih drugova (st. 1.)	134
III. Vjernost, pomaganje, uzdržavanje, poštovanje (st. 2.).....	135
IV. Odlučivanje o rađanju i podizanju djece te obavljanju obiteljskih poslova (st. 3.)	136
Obiteljski dom i zaštita prava na stanovanje (članak 32.).....	139
I. Opće napomene	139
I.1. Pravo na obiteljski dom kao ljudsko pravo.....	140
II. Načela europskog obiteljskog prava o uređenju imovinskih odnosa bračnih drugova	142
III. Pojam obiteljskog doma (st. 1.).....	143
III.1. Obitelj s maloljetnom djecom.....	143
III.2. Stambena nekretnina.....	144
III.3. Sporazum bračnih drugova	144
III.4. Bračna stečevina/suvlasništvo/najam.....	145
IV. Ograničenje samostalnog raspolaganja obiteljskim domom (st. 2. i 3.)	146
V. Odobrenje suda za raspolaganje obiteljskim domom (st. 4.)	147
Izbor rada i zanimanja (članak 33.)	148
I. Opće napomene	148
Mjerodavno pravo za osobne odnose bračnih drugova s međunarodnim obilježjem (ZMPP)	149

IV. IMOVINSKI ODNOSI BRAČNIH DRUGOVA

I. Povijest uređenja imovinskih odnosa bračnih drugova.....	149
II. Načela europskog obiteljskog prava o imovinskim odnosima bračnih drugova (2013).....	152
III. Imovinski odnosi bračnih drugova u ObZ 2015.....	153
1. ZAKONSKO UREĐENJE IMOVINSKIH ODNOSA BRAČNIH DRUGOVA.....	154
I. Povijest bračne stečevine	154
Zakonsko uređenje imovinskih odnosa (članak 34.)	156
I. Opće napomene	156
Bračna stečevina i vlastita imovina (članak 35.).....	157
Bračna stečevina (članak 36.).....	158
I. Opće napomene	158

II. Bračna stečevina - pojam i predmeti	
bračne stečevine (st. 1. i 2.)	159
II.1. Pojam.....	159
a. Imovina	159
b. Rad	160
c. Vrijeme stjecanja i bračna zajednica.....	160
II.2. Predmeti bračne stečevine	161
II.3. Dionice i poslovni udjeli kao predmeti bračne stečevine ..	162
a. Pojam dionica i poslovnih udjela	162
b. Umanjenje imovine društva s ciljem umanjenja bračne stečevine	164
c. Stvarna nadležnost za odlučivanje o bračnoj stečevini na dionicama i poslovnom udjelu	166
III. Europska Načela o imovinskim odnosima bračnih drugova.....	167
IV. Pravna narav bračne stečevine - suvlasništvo (st. 3.).....	167
V. Uknjižba prava vlasništva na bračnoj stečevini (st. 4. i 5.).....	169
Upravljanje bračnom stečevinom (članak 37.)	180
I. Opće napomene	180
II. Redovito upravljanje (st. 1.).....	181
III. Izvanredno upravljanje (st. 2.).....	182
IV. Zaštita trećih osoba i pravo na naknadu štete (st. 3.)	182
V. Europska Načela o imovinskim odnosima bračnih drugova.....	184
Primjena stvarnopravnih i obveznopravnih propisa (članak 38.)	187
I. Opće napomene	187
Vlastita imovina (članak 39.)	187
I. Pojam vlastite imovine (st. 1. - 3.)	187
II. Europska Načela o imovinskim odnosima bračnih drugova.....	188
2. UGOVORNO UREĐENJE IMOVINSKIH ODNOSA	
BRAČNIH DRUGOVA	190
I. Povijest bračnog ugovora	190
Bračni ugovor (članak 40.)	191
I. Pojam bračnog ugovora (st. 1.)	192
I.1. Predmet bračnog ugovora	192
I.2. Izmjena i raskid bračnog ugovora.....	193
I.3. Valjanost bračnog ugovora.....	193
II. Djelovanje bračnog ugovora prema trećima (st. 2.)	194
III. Forma bračnog ugovora (st. 3.)	194
IV. Europska Načela o imovinskim odnosima bračnih drugova.....	195

Bračni ugovor osobe lišene poslovne sposobnosti (članak 41.)..	197
I. Opće napomene (st. 1. i 2.).....	197
Ograničenje pri sklapanju bračnog ugovora (članak 42.).....	199
I. Opće napomene	199
3. ODGOVORNOST BRAČNIH DRUGOVA	
ZA OBVEZE TREĆIM OSOBAMA.....	199
I. Opće napomene	199
Pojedinačne obveze bračnih drugova (članak 43.).....	200
I. Opće napomene	200
I.1. Samostalna odgovornost bračnog druga	200
I.2. Namirenje vjerovnika za pojedinačne obveze bračnog druga.....	201
II. Europska Načela o imovinskim odnosima bračnih drugova.....	202
Solidarne obveze bračnih drugova (članak 44.)	202
I. Opće napomene	203
II. Solidarna odgovornost bračnih drugova (st. 1.)	203
III. Namirenje vjerovnika za solidarne obveze bračnih drugova (st. 2. i 3.)	204
IV. Europska Načela o imovinskim odnosima bračnih drugova.....	204
4. UREĐENJE IMOVINSKIH ODNOSA BRAČNIH DRUGOVA NAKON PRESTANKA BRAKA	
ILI BRAČNE ZAJEDNICE	206
Načini uređenja imovinskih odnosa (članak 45.).....	206
I. Opće napomene (st. 1.).....	206
II. Postupak uređenja imovinskih odnosa bračnih drugova te razvrgnuće i dioba bračne stečevine (st. 2.)	206
III. Europska Načela o imovinskim odnosima bračnih drugova.....	208
Posebne odredbe o zaštiti dobrobiti djece i obiteljskog doma (članak 46.).....	211
I. Opće napomene	212
II. Pravo djece na posjed stvari kojima se koriste (st. 1.)	213
III. Odluka suda o pravu stanovanja u obiteljskom domu (st. 2. - 7.)	213
III.1. Trajanje prava stanovanja u obiteljskom domu (st. 2. i 3.).	214
III.2. Najamnina i režijski troškovi (st. 4.).....	214
III.3. Pravo stanovanja u obiteljskom domu i načelo razmjernosti (st. 5.).....	214
III.4. Odbijanje zahtjeva i izmjena odluke o pravu stanovanja (st. 6.)	214

III.5. Izmjena odluke o pravu na stanovanje u obiteljskom domu (st. 7.)	215
IV. Europska Načela o imovinskim odnosima bračnih drugova.....	215
Mjerodavno pravo za imovinske odnose bračnih drugova s međunarodnim obilježjem (ZMPP)	217

V. PRESTANAK BRAKA

Prestanak i vrijeme prestanka braka (članak 47.)	218
I. Pravne osnove prestanka braka (st. 1. - 3.).....	218
I.1. Smrt i proglašenje nestalog bračnog druga umrlim (st. 3.).....	218
I.2. Poništaj i razvod (st. 2.).....	219
II. Odnos prestanka građanskog i vjerskog braka (st. 4.).....	220
Pravo na zadržavanje prezimena (članak 48.).....	220
I. Opće napomene	221
1. PONIŠTAJ BRAKA	221
Pravo na tužbu radi poništaja braka (članak 49.).....	221
I. Opće napomene	221
II. Poništaj braka i ovlast za tužbu radi poništaja braka (st. 1. - 3.)	222
2. RAZVOD BRAKA	224
I. Pojam razvoda	224
II. Povijest razvoda	226
III. Razvod braka pred Europskim sudom za ljudska prava	229
IV. Načela europskog obiteljskog prava o razvodu (2004).....	230
V. Razvod braka u Obiteljskom zakonu (2015).....	231
Pravo na tužbu i prijedlog za sporazumni razvod braka (članak 50.).....	234
I. Opće napomene	235
II. Pravo na tužbu i pokretanje postupka razvoda (st. 1.)	235
III. Pravo na tužbu osobe lišene poslovne sposobnosti (st. 2.).....	235
IV. Ograničenje prava na tužbu (st. 3.)	235
V. Načela europskog obiteljskog prava o razvodu.....	236
Pravna osnova razvoda braka (članak 51.).....	237
I. Opće napomene	237
II. Sporazumni razvod braka (t. 1.).....	237
III. Teško i trajno poremećeni bračni odnosi (t. 2.).....	238
IV. Prestanak bračne zajednice (t. 3.).....	239

Sporazum bračnih drugova o pravnim posljedicama razvoda braka (članak 52.)	242
I. Opće napomene	242
II. Sporazumno uređenje pravnih posljedica razvoda braka (st. 1.)	243
III. Forma i postupak odobravanja sporazuma (st. 2. i 3.)	244
Uređivanje pravnih posljedica razvoda braka u odnosu na djecu (članak 53.)	244
I. Opće napomene	244
Razvod braka kad bračni drugovi imaju zajedničko maloljetno dijete (članak 54.)	245
I. Postupak razvoda braka u kojemu su maloljetna djeca (st. 1. - 3.)	246
II. Ograničavanje prava na tužbu za razvod braka (st. 4. i 5.)	246
Prijedlog za sporazumni razvod braka kad bračni drugovi imaju maloljetno dijete (članak 55.)	247
I. Prilozi i postupanje suda temeljem prijedloga za sporazumni razvod	247
Odlučivanje suda po službenoj dužnosti u povodu tužbe radi razvoda braka kad bračni drugovi imaju maloljetno dijete (članak 56.)	248
I. Sadržaj tužbe za razvod braka sa zajedničkom maloljetnom djecom (st. 1.)	248
II. Postupanje suda povodom tužbe za razvod braka sa zajedničkom maloljetnom djecom (st. 2. i 3.)	249
Tužba radi razvoda braka kad bračni drugovi imaju maloljetno dijete (članak 57.)	250
I. Prilozi uz tužbu za razvod braka s maloljetnom djecom i postupanje suda povodom tužbe	250
II. Postupanje suda povodom tužbe za razvod braka	250
Mjerodavno pravo za razvod s međunarodnim obilježjem (ZMPP)	251

TREĆI DIO

PRAVNI ODNOSI RODITELJA I DJECE I MJERE ZA ZAŠTITU PRAVA I DOBROBITI DJECE

I. Opće napomene	252
------------------	-----

I.1. Zasnivanje pravnog odnosa roditelja i djeteta - utvrđivanje podrijetla djeteta.....	252
I.2. Prava i dužnosti u odnosu roditelja i djeteta - prava djeteta i roditeljska skrb	253
I.3. Mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta	253

I. MAJČINSTVO I OČINSTVO

I. Povijest statusnog i obiteljskog odnosa roditelja i djece.....	254
II. Pravo djeteta na osobni identitet u međunarodnom i europskom pravu	257
III. Nacrt preporuke Vijeća Europe o pravima i zakonskom statusu djece i roditeljskoj odgovornosti (2011)	259
1. UTVRĐIVANJE MAJČINSTVA	261
I. Opće napomene	261
Presumpcija majčinstva (članak 58.).....	263
I. Opće napomene	263
Utvrđivanje majčinstva sudskom odlukom (članak 59.)	265
I. Opće napomene (st. 1. - 4.)	265
2. UTVRĐIVANJE OČINSTVA.....	266
Načini utvrđivanja očinstva (članak 60.).....	266
I. Opće napomene	266
a. Presumpcija bračnog očinstva	266
Presumpcija bračnog očinstva i iznimke (članak 61.).....	266
I. Opće napomene	267
II. Presumpcija bračnog očinstva (st. 1. i 2.)	267
III. Presumpcija bračnog očinstva nasuprot priznanju očinstva (st. 3. - 5.).....	270
b. Priznanje očinstva i postupak priznanja.....	271
Priznanje očinstva (članak 62.)	271
I. Opće napomene	272
II. Nadležnost i postupanje tijela nadležnih za priznanje očinstva (st. 1. - 4.)	273
III. Europski standardi priznanja očinstva.....	275
Osoba koja priznaje očinstvo (članak 63.)	275
I. Opće napomene	276
II. Osobe koje mogu priznati očinstvo i suglasnosti na priznanje maloljetnika (st. 1. i 2.).....	277

Pristanak i suglasnost za priznanje očinstva (članak 64.)	279
I. Opće napomene	280
II. Pristanci i suglasnosti za upis priznanja očinstva (st. 1. - 3.)	280
Posebne odredbe o priznanju očinstva (članak 65.)	282
I. Opće napomene	282
II. Neopozivost priznanja i priznanje nakon smrti djeteta (st. 1. - 5.)	283
Postupanje matičara kad primi izjavu o priznanju očinstva (članak 66.)	284
I. Opće napomene	284
II. Dužnosti matičara nakon izjave o priznanju očinstva (st. 1. - 6.)	285
Postupanje matičara kad nema podatka o ocu (članak 67.)	287
I. Opće napomene	287
II. Dužnosti matičara u slučaju izostanka podatka o ocu djeteta (st. 1. - 3.)	287
Postupanje centra za socijalnu skrb kad nema podatka o ocu (članak 68.)	288
I. Opće napomene	288
II. Dužnosti centra za socijalnu skrb u slučaju izostanka podatka o ocu djeteta (st. 1. - 3.)	289
Postupanje centra za socijalnu skrb kad ima podatak o ocu (članak 69.)	289
I. Opće napomene	290
II. Dužnosti centra za socijalnu skrb kad ima podatke o ocu djeteta (st. 1. - 4.)	290
III. Zaštita maloljetnih osoba i osoba lišenih poslovne sposobnosti u postupcima utvrđivanja očinstva (st. 4. - 6.)	291
c. Utvrđivanje očinstva sudskom odlukom	293
Utvrđivanje očinstva sudskom odlukom (članak 70.)	293
I. Opće napomene o europskim sustavima utvrđivanja očinstva ..	293
II. Legitimacijske i procesne odredbe o utvrđivanju očinstva sudskom odlukom	296
Pravo na tužbu radi utvrđivanja očinstva (članak 71.)	296
I. Opće napomene	296
II. Pravo na tužbu za utvrđivanje očinstva (st. 1.)	297
Pravo na tužbu nakon smrti osobe za koju se tvrdi da je otac djeteta (članak 72.)	299
I. Opće napomene	299

Rokovi za pokretanje sudskog postupka (članak 73.)	299
I. Rokovi za utvrđivanje očinstva i ljudsko pravo na istinu o vlastitom podrijetlu	300
Troškovi trudnoće i poroda izvanbračnog djeteta (članak 74.)	303
I. Opće napomene	303
3. OSPORAVANJE MAJČINSTVA	303
Pravo na tužbu radi osporavanja majčinstva (članak 75.)	303
I. Opće napomene	304
II. Pravo na tužbu radi osporavanja majčinstva (st. 1.)	304
Rokovi za pokretanje sudskog postupka (članak 76.)	304
Osporavanje majčinstva utvrđenog sudskom odlukom (članak 77.)	305
Osporavanje majčinstva nakon smrti djeteta (članak 78.)	305
I. Opće napomene (čl. 76. - 78.)	305
4. OSPORAVANJE OČINSTVA	305
Pravo na tužbu radi osporavanja očinstva (članak 79.)	305
I. Opće napomene	305
II. Ovlaštenici i rokovi za osporavanje očinstva (st. 1. i 2.)	306
III. Europski standardi za osporavanje očinstva	306
Rokovi za pokretanje sudskog postupka (članak 80.)	314
I. Opće napomene	314
Nedopuštenost osporavanja očinstva (članak 81.)	316
I. Opće napomene	316
5. MAJČINSTVO I OČINSTVO DJETETA ZAČETOG MEDICINSKI POMOGNUTOM OPLODNJOM	317
I. Opće napomene	317
II. Europski standardi za utvrđivanje/osporavanje podrijetla djeteta rođenog u postupku medicinski pomognute oplodnje...	318
III. Surogat-majčinstvo	319
IV. Podrijetlo djeteta začetog medicinski pomognutom oplodnjom u RH	320
Majčinstvo djeteta začetog medicinski pomognutom oplodnjom (članak 82.)	322
I. Utvrđivanje majčinstva djeteta rođenog medicinski pomognutom oplodnjom (st. 1.)	323
II. Osporavanje majčinstva djeteta rođenog medicinski pomognutom oplodnjom (st. 2. i 3.)	323

Očinstvo djeteta začetog medicinski pomognutom oplodnjom (članak 83.)	323
I. Utvrđivanje očinstva djeteta rođenog medicinski pomognutom oplodnjom (st. 1. i 2.).....	324
II. Osporavanje očinstva djeteta rođenog uz medicinski pomognutu oplodnju (st. 3. - 5.).....	325
Mjerodavno pravo za utvrđivanje/osporavanje majčinstva i očinstva s međunarodnim obilježjem (ZMPP).....	327

II. PRAVA DJETETA I PRAVNI ODNOS RODITELJA I DJETETA

I. Djetinjstvo i prava djeteta kroz povijest.....	327
II. Prava djece u međunarodnom i europskom pravu	329
1. PRAVA I DUŽNOSTI DJETETA TE STJECANJE POSLOVNE SPOSOBNOSTI	333
I. Opće napomene	333
Osobna prava djeteta (članak 84.)	333
I. Opće napomene o osobnim pravima	334
II. Pravo djeteta na skrb za život i zdravlje (st. 1.)	335
II.1. Pravo djeteta na život	335
II.2. Pravo djeteta na zdravlje	336
III. Pravo na sigurnost i odgoj u obitelji primjeren razvojnim potrebama djeteta (st. 2.).....	339
IV. Pravo na život u obitelji, život s roditeljima i roditeljsku skrb obaju roditelja (st. 3.)	340
V. Pravo na osobne odnose s roditeljima i bliskim osobama (st. 4.)	340
VI. Pravo na obrazovanje i mogućnost zapošljavanja djeteta (st. 5.)	341
VI.1. Pravo na obrazovanje	342
VI.2. Zabrana dječjeg rada i zapošljavanje djeteta.....	344
Ograničena poslovna sposobnost djeteta (članak 85.)	346
I. Opće napomene	346
II. Ograničena poslovna sposobnost djeteta (st. 1. i 2.)	348
Pravo djeteta na izražavanje mišljenja (članak 86.)	348
I. Opće napomene (st. 1. i 2.).....	348
II. Pravo djeteta na izražavanje mišljenja u obitelji (st. 1.).....	352

III. Pravo djeteta na izražavanje mišljenja u postupcima nadležnih tijela (st. 2.)	352
Pravo djeteta na pokretanje postupaka (članak 87.)	358
I. Opće napomene	358
II. Pravo djeteta na pokretanje sudskih postupaka (st. 1.)	359
III. Pravo djeteta na posebnog skrbnika (st. 2.).....	359
Informirani pristanak djeteta na medicinske postupke (članak 88.)	360
I. Opće napomene	360
II. Informirani pristanak u hrvatskom pravnom sustavu.....	361
III. Pravo djeteta na informirani pristanak i pravo roditelja na skrb o zdravlju djeteta (st. 1. - 4.).....	362
III.1. Tko je ovlašten u ime djeteta pacijenta dati informirani pristanak.....	363
III.2. Liječenje djeteta pacijenta bez informiranog pristanka ...	365
III.3. Pravo djeteta pacijenta na povjerljivost podataka o njegovu zdravlju i zaštita osobnih podataka	366
Dužnosti djeteta u obitelji (članak 89.).....	367
Dužnost djeteta pridonositi uzdržavanju (članak 90.).....	368
I. Opće napomene	368
2. RODITELJSKA SKRB.....	369
I. Povijesni razvoj instituta roditeljske skrbi	369
II. Roditeljska skrb u međunarodnom i europskom pravu.....	372
III. Načela europskog obiteljskog prava o roditeljskoj skrbi (2007)	373
IV. Roditeljska skrb u ObZ 2015	373
Pojam roditeljske skrbi (članak 91.).....	375
I. Opće napomene (st. 1. - 3.)	375
Temeljni sadržaj roditeljske skrbi (članak 92.)	376
I. Opće napomene	376
II. Roditeljska skrb o osobnim pravima djeteta (st. 1.).....	377
III. Upravljanje imovinom djeteta (st. 2.).....	378
IV. Zastupanje djeteta (st. 3.)	378
Zdravlje, razvoj, njega i zaštita djeteta (članak 93.).....	378
I. Opće napomene	379
II. Dužnost roditelja skrbiti se o zdravlju, njezi i potrebama djeteta (st. 1. i 2.).....	379
II.1. Pravo djeteta na informirani pristanak za medicinske postupke	380

III. Zaštita djeteta od ponižavajućih postupaka i tjelesnog kažnjavanja (st. 3.).....	381
IV. Zabrane ostavljanja djeteta bez nadzora i noćnih izlazaka djeteta (st. 4. - 6.)	382
Odgoj i obrazovanje djeteta (članak 94.)	384
I. Opće napomene	384
II. Pravo i dužnost roditelja na odgoj djeteta (st. 1. i 2.).....	384
II.1. Pravo i dužnost roditelja na odgoj djeteta (st. 1.).....	385
II.2. Pravo roditelja na odgoj u skladu s pravom djeteta na slobodu savjesti, vjerskog i drugog uvjerenja (st. 1.) ..	385
II.3. Zabrana tjelesnog kažnjavanja i ponižavajućeg postupanja prema djetetu (st. 3.).....	388
III. Dužnost i pravo roditelja osigurati djetetu obrazovanje (st. 3. - 5.).....	392
IV. Obiteljski sporovi u vezi s djetetovim obrazovanjem (st. 4.)....	393
V. Pravilnik o sudjelovanju djece u umjetničkim, audiovizualnim, promidžbenim, sportskim i sličnim aktivnostima	395
Ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom (članak 95.).....	398
I. Opće napomene	398
II. Pravo roditelja na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom (st. 1.).....	399
III. Obveza roditelja koji stanuje s djetetom u vezi s ostvarivanjem prava na osobne odnose s djetetom (st. 2.).....	400
IV. Osobni odnosi djeteta i djetetu bliskih osoba (st. 3.)	400
V. Nadzor djetetovih kontakata i zaštita djeteta na internetu (st. 4.)	401
Određivanje mjesta stanovanja djeteta (članak 96.).....	401
I. Opće napomene	401
II. Europska Načela o roditeljskoj skrbi	402
III. Određivanje mjesta djetetova stanovanja (st. 1. - 4.)	402
Upravljanje imovinom djeteta (članak 97.)	404
I. Opće napomene	404
II. Europsko načelo o roditeljskoj skrbi.....	404
III. Upravljanje imovinom djeteta (st. 1. i 2.)	405
IV. Korištenje prihoda od djetetove imovine (st. 3. i 4.).....	405
V. Zastupanje djeteta u imovinskim stvarima (st. 5.)	406
Ograničavanje prava na upravljanje imovinom djeteta (članak 98.).....	407

I. Ograničenja prava roditelja na upravljanje imovinom djeteta (st. 1. - 3.)	407
II. Europsko načelo o roditeljskoj skrbi	410
Zastupanje djeteta (članak 99.)	410
I. Opće napomene	411
II. Zastupanje djeteta kao pravo i dužnost roditelja (st. 1.)	411
III. Sporazumno zastupanje djeteta od obaju roditelja (st. 2.)	412
IV. Zastupanje djeteta od jednog roditelja (st. 3. i 4.)	412
V. Okolnosti u kojima roditelji ne zastupaju dijete (st. 5. i 6.)	413
Zastupanje u vezi s bitnim osobnim pravima djeteta (članak 100.)	413
I. Opće napomene	414
I.1. Promjena osobnog imena djeteta	414
I.2. Promjena prebivališta odnosno boravišta djeteta - preseljenje djeteta	416
I.3. Izbor ili promjena vjerske pripadnosti	420
I.4. Priznanje očinstva u slučajevima maloljetničkog roditeljstva	421
II. Nadležnost suda u sporovima o bitnim osobnim pravima djeteta (st. 5.)	422
Zastupanje u vezi s vrjednijom imovinom, odnosno imovinskim pravima djeteta (članak 101.)	426
I. Opće napomene	426
II. Valjanost zastupanja djeteta u vrjednijim imovinskim pravima (st. 1.)	427
III. Pravni poslovi i raspolaganje vrjednijim imovinskim pravima (st. 2. - 4.)	427
IV. Neslaganje roditelja u zastupanju djeteta u imovinskim stvarima (st. 5.)	428
3. OSTVARIVANJE RODITELJSKE SKRBI	431
I. Opće napomene	431
Privremeno povjeravanje skrbi o djetetu osobi koja ispunjava uvjete za skrbnika (članak 102.)	432
I. Opće napomene	433
II. Europska Načela o roditeljskoj skrbi	434
III. Privremeno povjeravanje skrbi o djetetu drugim osobama odlukom roditelja (st. 1. i 2.)	434

Privremeno povjeravanje skrbi o djetetu udomiteljskoj obitelji ili drugoj fizičkoj ili pravnoj osobi koja obavlja djelatnost socijalne skrbi (članak 103.)	435
I. Opće napomene	435
II. Privremeno povjeravanje skrbi o djetetu udomiteljskoj obitelji, drugoj fizičkoj ili pravnoj osobi (st. 1. i 2.)	436
Zajedničko ostvarivanje roditeljske skrbi (članak 104.)	436
I. Opće napomene	437
II. Europska Načela o roditeljskoj skrbi	438
III. Razlikovanje pojmova zajedničke roditeljske skrbi i ostvarivanja osobnih odnosa ili “podjela vremena s djetetom”	438
III.1. Zajednička roditeljska skrb ili samostalna roditeljska skrb	438
III.2. Vrijeme koje roditelji provode s djetetom ili ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom	440
IV. Zajedničko ostvarivanje roditeljske skrbi u različitim obiteljskim kontekstima	441
IV.1. Zajedničko ostvarivanje roditeljske skrbi i načelo najboljeg interesa djeteta	441
IV.2. Zajednička roditeljska skrb i visoko konfliktni odnosi roditelja	442
IV.3. Zajednička roditeljska skrb i obiteljsko nasilje	444
V. Jednaka podjela vremena između roditelja ili stanovanje djeteta na dvije adrese	446
Samostalno ostvarivanje roditeljske skrbi (članak 105.)	449
I. Opće napomene	450
II. Europsko načelo o roditeljskoj skrbi	451
III. Pretpostavke za samostalno ostvarivanje roditeljske skrbi (st. 1. - 3.)	451
III.1. Utvrđivanje djetetova mišljenja	452
III.2. Utvrđivanje načina na koji je svaki od roditelja provodio vrijeme s djetetom	452
III.3. Nalaz i mišljenje centra za socijalnu skrb ili vještaka	453
IV. Samostalna roditeljska skrb i visokokonfliktni odnosi roditelja i obiteljsko nasilje	454
Plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi (članak 106.)	458
I. Opće napomene (st. 1.)	459
II. Plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi (st. 1.)	462

III. Bitni sastojci plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi (st. 2.)	464
III.1. Mjesto i adresa djetetova stanovanja	464
III.2. Vrijeme koje će dijete provoditi sa svakim od roditelja ..	465
a. Djeca od 0 do 18 mjeseci	467
b. Djeca od 18 mjeseci do 3 godine	468
c. Djeca od 3 do 6 godina	469
d. Djeca od 6 do 10 godina	471
e. Djeca od 10 do 13 godina	473
f. Djeca od 13 do 18 godina	474
g. Blagdani, školski praznici i obiteljska događanja.....	475
III.3. Način razmjene informacija u vezi s djetetom.....	476
III.4. Uzdržavanje djeteta.....	478
III.5. Način na koji će se rješavati buduća sporna pitanja	478
IV. Sporedni sastojci plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi (st. 3.)	478
V. Pravo djeteta na sudjelovanje u postizanju plana	
o zajedničkoj roditeljskoj skrbi (st. 4.).....	479
VI. Sastavljanje plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi	
u izvansudskim postupcima (st. 5.)	480
Odobranje plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi	
i promjena plana (članak 107.).....	480
I. Opće napomene	480
II. Sudsko odobranje i promjena plana	
o zajedničkoj roditeljskoj skrbi (st. 1.).....	481
Sporazumno donošenje odluka bitnih za dijete (članak 108.)...	483
I. Opće napomene	483
II. Sporazumno donošenje odluka bitnih za dijete (st. 1. - 3.)	485
III. Posebnost sporazumnog zastupanja djeteta	
u vezi s medicinskim postupcima (st. 4.)	486
Neslaganje roditelja o odlukama koje su bitne za dijete	
(članak 109.).....	487
I. Opće napomene	487
II. Spor o zastupanju djeteta u bitnim stvarima (st. 1. - 3.).....	487
Samostalnost roditelja pri donošenju odluka u vezi	
s djetetom (članak 110.)	490
I. Opće napomene	491
II. Svakodnevne i žurne odluke u vezi s djetetom	
te poštovanje roditeljske autonomije (st. 1. - 3.)	492

III. Uloga drugih članova obitelji u ostvarivanju roditeljske skrbi o djetetu (st. 4. i 5.).....	492
Dužnost roditelja na razmjenu informacija u vezi s djetetom (članak 111.).....	493
I. Opće napomene (st. 1. i 2.).....	493
Prava roditelja kojem je ograničeno pravo na ostvarivanje roditeljske skrbi (članak 112.).....	494
I. Prava roditelja kojemu je odlukom suda ograničeno pravo na ostvarivanje roditeljske skrbi (st. 1. - 4.).....	495
Izmjena presude o ostvarivanje roditeljske skrbi (članak 113.)	496
I. Opće napomene	496
4. MIROVANJE OSTVARIVANJA RODITELJSKE SKRBI, SMRT RODITELJA I PRESTANAK RODITELJSKE SKRBI..	496
Mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi zbog pravnih zapreka (članak 114.).....	496
I. Opće napomene	497
II. Pravne zapreke za ostvarivanje roditeljske skrbi i zastupanje djeteta maloljetnog roditelja ili roditelja lišenog poslovne sposobnosti (st. 1. - 6.).....	498
Mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi zbog stvarnih zapreka (članak 115.)	500
I. Opće napomene	500
II. Stvarne zapreke za ostvarivanje roditeljske skrbi i zastupanje djeteta (st. 1. - 5.).....	501
II.1. Odsutnost roditelja i nepoznato boravište	501
II.2. Spriječenost roditelja iz objektivnih razloga dulje vrijeme ostvarivati roditeljsku skrb.....	502
Roditeljska skrb u slučaju smrti roditelja (članak 116.).....	503
I. Ostvarivanje roditeljske skrbi nakon smrti jednog roditelja (st. 1. - 3.).....	504
II. Skrbništvo za dijete nakon smrti obaju roditelja (st. 4.).....	505
III. Anticipirana izjava i oporučno određivanje osobe koja će se skrbiti o djetetu (st. 5.).....	505
IV. Volja roditelja, mišljenje djeteta i najbolji interes djeteta (st. 6.)	506
Prestanak roditeljske skrbi (članak 117.).....	507
I. Opće napomene	507
II. Prestanak roditeljske skrbi temeljem zakona (st. 1. - 3.).....	508

Dužnost zakonskih zastupnika djeteta (članak 118.)	508
I. Opće napomene	508
5. OSTVARIVANJE OSOBNIH ODNOSA S DJETETOM	508
Ostvarivanje osobnih odnosa djeteta i roditelja (članak 119.) ..	508
I. Opće napomene	509
II. Pravo roditelja na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom (st. 1.)	510
III. Dužnost roditelja koji stanuje s djetetom (st. 2. i 3.)	512
IV. Odlučivanje o osobnim odnosima s djetetom u sudskom postupku	512
V. Djetetovo odbijanje osobnih odnosa s roditeljem i teorija o otuđenju djeteta (PAS)	514
Ostvarivanje osobnih odnosa djeteta sa srodnicima i drugim osobama (članak 120.)	522
I. Opće napomene	523
II. Pravo na ostvarivanje osobnih odnosa i djetetovi srodnici (st. 1.)	523
III. Pravo na ostvarivanje osobnih odnosa i djetetu bliske osobe (st. 2.)	524
IV. Obveza roditelja omogućiti osobne odnose djeteta s drugim osobama (st. 3.)	524
V. Izostanak prava na ostvarivanje osobnih odnosa djeteta i drugih osoba (st. 4.)	524
Oblici ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom (članak 121.) ...	526
I. Opće napomene	526
II. Oblici ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom (st. 1. i 2.)	527
III. Pravo na informacije u vezi s djetetom (st. 3. - 5.)	527
Sporazum, provjera sporazuma i potvrda ovršnosti (članak 122.)	528
I. Sporazum o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom (st. 1. - 3.)	528
Ograničenje ili zabrana ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom (članak 123.)	529
I. Opće napomene	529
II. Odlučivanje o ograničenju ili zabrani osobnih odnosa s djetetom (st. 1. - 3.)	531
Ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom pod nadzorom (članak 124.)	535
I. Opće napomene	536

II. Postupci u kojima se može odrediti nadzor nad ostvarivanjem osobnih odnosa s djetetom (st. 1.).....	537
III. Odluka o nadzoru nad ostvarivanjem osobnih odnosa djeteta i roditelja (st. 2. - 4.).....	537
IV. Voditelj mjere nadzora nad ostvarivanjem osobnih odnosa djeteta i roditelja (st. 5. - 8.).....	538
Dužnosti stručne osobe koja obavlja nadzor (članak 125.)	540
I. Dužnosti voditelja nadzora (st. 1., 2., 4.)	541
II. Dužnosti centra za socijalnu skrb (st. 3. i 4.)	542
Pravo na naknadu štete (članak 126.).....	544
I. Opće napomene	544
Mjerodavno pravo za odnose roditelja i djece s međunarodnim obilježjem (ZMPP)	545
 III. MJERE ZA ZAŠTITU PRAVA I DOBROBITI DJETETA	
I. Povijest društvene i pravne zaštite djece.....	546
II. Europska preporuka o pravima djece i socijalnoj skrbi prilagođenoj djeci i obiteljima (2011).....	550
1. OPĆE ODREDBE	553
Prvenstvena dužnost roditelja i podredna dužnost nadležnih tijela štititi dijete (članak 127.)	553
I. Opće napomene (st. 1. - 4.)	554
Načelo razmjernosti (članak 128.)	555
I. Opće napomene	555
Izdvajanje djeteta iz obitelji (članak 129.)	556
I. Pravo na obiteljski život i izdvajanje djeteta u međunarodnom i europskom pravu.....	556
II. Smjernice Europskog suda za ljudska prava u vezi s izdvajanjem djece iz obitelji	560
II.1. Materijalnopravne smjernice.....	560
II.2. Procesnopravne smjernice.....	562
III. Prava djece izdvojene iz obitelji i smještene u alternativnu skrb.....	564
IV. Pojam izdvajanja djeteta iz obitelji i smještaja djeteta u alternativnu skrb (st. 1. i 2.)	569
IV.1. Smještaj djeteta u ustanove socijalne skrbi.....	570
IV.2. Smještaj djeteta u udomiteljsku obitelj	571
IV.3. Smještaj djeteta kod fizičke ili pravne osobe koja obavlja djelatnost socijalne skrbi	573

V. Svrha, trajanje i preispitivanje mjere izdvajanja djeteta iz obitelji (st. 3. - 5.).....	573
V.1. Svrha izdvajanja djeteta iz obitelji (st. 3.)	573
V.2. Trajanje izdvajanja djeteta iz obitelji (st. 4.)	574
V.3. Obveza preispitivanja mjere izdvajanja djeteta iz obitelji i pomoć obitelji radi povratka djeteta u obitelj (st. 5.).....	575
Pravo na sudjelovanje u postupcima određivanja mjera za zaštitu djeteta (članak 130.).....	576
I. Opće napomene	577
II. Procesna prava djeteta u postupcima određivanja mjera za zaštitu djeteta (st. 1. - 3.).....	577
III. Uključivanje drugih osoba u postupke određivanja mjera za zaštitu djeteta (st. 4.).....	578
Opće pretpostavke za određivanje mjera za zaštitu djeteta (članak 131.).....	578
I. Opće napomene	578
I.1. Zanimarivanje djeteta u obitelji	579
a. Zanimarivanje djeteta i socijalni rad.....	579
b. Suvremeni pristup socijalnog rada problemu zanimarivanja djeteta u obitelji.....	582
c. Zanimarivanje djeteta i pravni mehanizmi u hrvatskom pravnom sustavu	583
I.2. Zlostavljanje i nasilje nad djetetom u obitelji	584
a. Psihosocijalne posljedice nasilja nad djetetom u obitelji	584
b. Zlostavljanje djeteta i pravni mehanizmi u hrvatskom pravnom sustavu	586
c. Postupanje centra za socijalnu skrb u slučaju zlostavljanja i zanimarivanja djeteta.....	588
II. Povreda i ugroženost prava i dobrobiti djeteta kao opća pretpostavka za određivanje mjere za zaštitu djeteta (st. 1. i 2.).....	590
III. Procjena ugroženosti prava i dobrobiti djeteta (st. 3.).....	591
Dužnost prijave i suradnje radi zaštite djeteta (članak 132.)....	594
I. Opće napomene	595
II. Dužnost prijave i suradnje građana i državnih tijela radi zaštite djeteta (st. 1. - 5.)	596

Dužnost suradnje roditelja i osoba koje se skrbe o djetetu (članak 133.)	598
I. Opće napomene (st. 1. i 2.)	598
2. MJERE ZA ZAŠTITU OSOBNIH PRAVA I DOBROBITI DJETETA U NADLEŽNOSTI CENTRA ZA SOCIJALNU SKRB	599
I. Opće napomene	599
Vrste mjera u nadležnosti centra za socijalnu skrb (članak 134.)	601
I. Opće napomene	601
a. Žurna mjera izdvajanja i smještaja djeteta izvan obitelji	602
Pretpostavke za određivanje mjere (članak 135.)	602
I. Opće napomene	602
II. Odluka o žurnom izdvajanju djeteta (st. 1. i 2.)	602
Određivanje mjere po službenoj dužnosti ili na zahtjev stranke (članak 136.)	603
I. Opće napomene	603
Odlučivanje o mjeri (članak 137.)	603
I. Postupak donošenja odluke o žurnom izdvajanju djeteta (st. 1. - 4.)	603
Trajanje mjere i daljnje postupanje suda (članak 138.)	605
I. Opće napomene	606
II. Rokovi za donošenje odluke suda i trajanje mjere (st. 1. - 6.)	606
b. Upozorenje na pogreške i propuste u ostvarivanju skrbi o djetetu	607
Pretpostavke za određivanje mjere (članak 139.)	607
I. Opće napomene	607
c. Mjera stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu	607
Pretpostavke za određivanje mjere (članak 140.)	607
I. Pravo obitelji na potporu i pomoć države u međunarodnom pravu	608
II. Stručna pomoć i potpora obitelji - usluga socijalnog rada prema ObZ 2015	611
III. Pretpostavke za određivanje stručne pomoći i potpore (st. 1. i 2.)	613

Odlučivanje o mjeri (članak 141.)	613
I. Odlučivanje o mjeri stručne pomoći i potpore (st. 1., 4., 5., 7.)	614
II. Voditelj mjere stručne pomoći i potpore	614
III. Individualni plan promjene i program rada (st. 2., 3., 6., 7.)	615
Trajanje mjere (članak 142.)	617
I. Opće napomene (st. 1. i 2.)	617
Dužnosti voditelja mjere i centra za socijalnu skrb te predlaganje drugih mjera (članak 143.)	618
I. Dužnosti voditelja mjere (st. 1.)	618
II. Dužnosti centra za socijalnu skrb (st. 2. - 5.)	620
Praćenje obiteljskih prilika nakon prestanka mjere (članak 144.)	621
I. Dužnost centra za socijalnu skrb nakon prestanka mjere	621
d. Mjera intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu	621
Pretpostavke za određivanje mjere (članak 145.)	621
I. Opće napomene	622
II. Pretpostavke za određivanje mjere intenzivne stručne pomoći i nadzora (st. 1. i 2.)	622
Odlučivanje o mjeri, dužnosti voditelja mjere i centra za socijalnu skrb te predlaganje drugih mjera (članak 146.)	622
I. Odluka o mjeri, dužnosti voditelja mjere i centra za socijalnu skrb (st. 1. - 3.)	623
Trajanje mjere (članak 147.)	624
I. Trajanje mjere intenzivne stručne pomoći i nadzora (st. 1. i 2.)	624
Praćenje obiteljskih prilika nakon prestanka mjere (članak 148.)	624
I. Dužnost centra za socijalnu skrb nakon prestanka mjere	625
3. MJERE ZA ZAŠTITU OSOBNIH PRAVA I DOBROBITI DJETETA U NADLEŽNOSTI SUDA	625
Vrste mjera u nadležnosti suda (članak 149.)	625
I. Opće napomene	625
a) Privremeno povjeravanje djeteta drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi	626
Pretpostavke za određivanje mjere (članak 150.)	626
I. Opće napomene	626

II. Odlučivanje o privremenom povjeravanju djeteta drugoj osobi, ustanovi ili udomiteljskoj obitelji (st. 1.)	626
Podnošenje prijedloga i prilozi (članak 151.)	627
I. Predlagatelji i podnošenje prijedloga (st. 1. - 4.)	627
Odlučivanje i trajanje mjere (članak 152.)	628
I. Odluka o privremenom povjeravanju djeteta (st. 1. i 2.).....	628
II. Trajanje mjere privremenog povjeravanja djeteta (st. 3. - 5.) ...	629
Prava i dužnosti roditelja i drugih osoba (članak 153.)	631
I. Prava roditelja i ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom (st. 1. - 3.).....	632
b) Zabrana približavanja djetetu	632
Članak 154.	632
I. Opće napomene	633
II. Predlagatelji i osobe kojima se može izreći zabrana približavanja (st. 1. i 2.).....	634
III. Odluka suda i provedba odluke (st. 3. - 6.)	634
c) Oduzimanje prava na stanovanje s djetetom i povjeravanje svakodnevne skrbi o djetetu	635
Pretpostavke za određivanje mjere (članak 155.)	635
I. Opće napomene	635
I.1. Prava djeteta u okolnostima izdvajanja iz obitelji prema KPD	635
I.2. Oduzimanje prava na stanovanje s djetetom prema ObZ 2015.....	636
II. Pretpostavke za oduzimanje prava na stanovanje s djetetom (st. 1. i 2.).....	637
Podnošenje prijedloga i prilozi (članak 156.)	644
I. Podnositelji prijedloga (st. 1. i 2.)	644
II. Dužnosti centra za socijalnu skrb kao predlagatelja mjere (st. 3. i 4.)	645
Odlučivanje o mjeri (članak 157.)	645
I. Sadržaj odluke o oduzimanju prava na stanovanje s djetetom (st. 1. - 5.).....	646
Trajanje mjere (članak 158.)	647
I. Trajanje mjere i ukidanje mjere prije isteka vremena na koje je određena (st. 1. - 4.)	648
Izmjena rješenja (članak 159.)	650
I. Promjene odluke o smještaju djeteta i povjeravanju svakodnevne skrbi o djetetu (st. 1. i 2.).....	650

Dužnosti i prava osoba kojima je povjerena svakodnevna skrb o osobnim pravima djeteta (članak 160.)	651
I. Opće napomene	651
II. Opće i posebne obveze udomitelja prema ZOU	652
Dužnosti centra za socijalnu skrb (članak 161.)	653
I. Opće napomene	654
II. Dužnosti osobe kojoj je dijete povjereno i centra za socijalnu skrb (st. 1. - 4.)	654
Prava i dužnosti roditelja i djeteta (članak 162.)	655
I. Prava i dužnosti roditelja kojima je oduzeto pravo na stanovanje s djetetom (st. 1. - 4.)	656
I.1. Donošenje važnijih odluka za dijete i zastupanje djeteta (st. 1.)	656
I.2. Osiguravanje uvjeta za povratak djeteta i informiranje o promjeni adrese stanovanja (st. 2.)	656
I.3. Ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom i plaćanje uzdržavanja za dijete (st. 3. i 4.)	656
Izvješće, povratak djeteta u obitelj ili predlaganje druge mjere (članak 163.)	658
I. Povratak djeteta u obitelj ili predlaganje druge mjere (st. 1. - 3.)	658
d) Povjeravanje djeteta s problemima u ponašanju radi pomoći u odgoju	660
Pretpostavke za određivanje mjere (članak 164.)	660
I. Opće napomene	660
II. Mjere odgoja pod nadzorom za djecu s problemima u ponašanju u praksi ESLJP	663
III. Socijalni rad s djecom s problemima u ponašanju i njihovim obiteljima	665
IV. Pretpostavke za određivanje mjere pomoći djetetu s problemima u ponašanju (st. 1. i 2.)	667
Podnošenje prijedloga i prilozi (članak 165.)	668
I. Podnositelji prijedloga (st. 1. i 2.)	668
II. Dužnosti centra za socijalnu skrb prilikom predlaganja mjere (st. 2. i 3.)	668
Odlučivanje o mjeri (članak 166.)	669
I. Sadržaj odluke o povjeravanju djeteta s problemima u ponašanju (st. 1. - 6.)	670

Trajanje mjere i izmjena rješenja (članak 167.)	671
I. Trajanje mjere, izmjena odluke i ukidanje mjere (st. 1. - 4.)	671
Prava i dužnosti roditelja i djeteta (članak 168.)	672
I. Opće napomene	672
II. Prava roditelja djeteta s problemima u ponašanju (st. 1. i 2.)	673
III. Prava i dužnosti djeteta s problemima u ponašanju (st. 3. i 4.)	673
Dužnosti centra za socijalnu skrb, izvješće o djetetu i prijedlozi (članak 169.)	673
I. Postupanje centra za socijalnu skrb (st. 1. i 2.)	674
e) Lišenje prava na roditeljsku skrb	674
Opća pretpostavka za određivanje mjere (članak 170.)	674
I. Opće napomene	674
Posebne pretpostavke za određivanje mjere (članak 171.)	676
I. Posebne pretpostavke za lišenje prava na roditeljsku skrb	677
I.1. Napuštanje djeteta	677
I.2. Izloženost djeteta nasilju u obitelji	678
I.3. Nepoštovanje prethodno izrečenih mjera za zaštitu djeteta	678
I.4. Opasnost povratka djeteta u obitelj	678
I.5. Kaznena djela roditelja počinjena na štetu djeteta	679
I.6. Trajna mentalna nesposobnost roditelja skrbiti se o djetetu	680
Podnošenje prijedloga i prilozi (članak 172.)	681
I. Podnositelji prijedloga i njihove obveze (st. 1. - 3.)	681
Odluka o mirovanju roditeljske skrbi (članak 173.)	683
I. Privremeno mirovanje prava na roditeljsku skrb	683
Odlučivanje o mjeri (članak 174.)	683
I. Odluka o lišenju prava na roditeljsku skrb (st. 1. i 2.)	683
Pravni učinci izricanja mjere (članak 175.)	684
I. Pravni učinci lišenja prava na roditeljsku skrb (st. 1. - 3.)	685
Vraćanje prava na roditeljsku skrb (članak 176.)	686
I. Vraćanje prava na roditeljsku skrb (st. 1. i 2.)	686
Posebne odredbe (članak 177.)	686
I. Lišenje roditeljske skrbi i javni upisnici (st. 1. - 3.)	687
4. MJERE ZA ZAŠTITU IMOVINSKIH PRAVA DJETETA	687
Vrste mjera za zaštitu imovine i imovinskih prava djeteta (članak 178.)	687
I. Mjere za zaštitu imovinskih prava djeteta (st. 1. i 2.)	687

Izmjena ili ukidanje rješenja (članak 179.)	688
I. Izmjena ili ukidanje mjere zaštite imovinskih prava djeteta	688
Mjerodavno pravo za zaštitu osobnih i imovinskih prava djeteta s međunarodnim obilježjem (ZMPP).....	688

ČETVRTI DIO POSVOJENJE

I. Posvojenje kroz povijest.....	690
II. Promjene posvojenja prema ObZ 2015	693
III. Posvojenje u međunarodnom i europskom pravu	694
IV. Struktura uređenja posvojenja prema ObZ 2015.....	698
Sadržaj i svrha posvojenja (članak 180.)	699
I. Svrha posvojenja (st. 1.).....	699
II. Posvojenje i roditeljska skrb (st. 2.)	700
III. Posvojenje i dobrobit djeteta (st. 3.).....	701
IV. Procjena osobina potencijalnog posvojitelja u odnosu na potrebe djeteta (st. 4.).....	701
V. Posvojenje braće i sestara (st. 5.)	702

I. PRETPOSTAVKE ZA ZASNIVANJE POSVOJENJA

1. PRETPOSTAVKE ZA POSVOJENJE NA STRANI DJETETA	706
Dob djeteta (članak 181.)	706
I. Opće napomene (st. 1. i 2.).....	706
Zabrana posvojenja srodnika ili štićenika (članak 182.)	706
I. Opće napomene (st. 1. i 2.).....	706
Zabrana posvojenja djeteta maloljetnog roditelja (članak 183.)	707
I. Opće pretpostavke (st. 1. - 3.)	707
2. PRETPOSTAVKE ZA POSVOJENJE NA STRANI POSVOJITELJA	708
I. Opće napomene	708
Dob posvojitelja (članak 184.)	709
I. Opće napomene (st. 1. i 2.).....	709
Status posvojitelja (članak 185.)	710
I. Opće napomene (st. 1.).....	710
II. Posvojenje od strane maćehe ili očuha odnosno izvanbračnog druga roditelja.....	712
III. Posvojenje od strane osoba homoseksualne orijentacije.....	714

Državljanstvo posvojitelja (članak 186.)	719
I. Opće napomene	719
II. Državljanstvo kao pretpostavka za posvojenje na strani posvojitelja (st. 1. - 3.)	720
Zabrane za posvojenje na strani posvojitelja (članak 187.)	722
I. Opće napomene	722
3. PRISTANCI ZA POSVOJENJE I POSTUPAK	
 DAVANJA PRISTANKA	722
I. Opće napomene	722
 Pristanak djetetovih roditelja (članak 188.)	723
I. Opće napomene	724
II. Pristanak roditelja na posvojenje (st. 1.)	726
III. Pristanak roditelja lišenog poslovne sposobnosti i maloljetnog roditelja (st. 2. i 3.)	726
IV. Posvojenje djeteta bračnog ili izvanbračnog druga (st. 4.)	727
V. Posvojenje bez pristanka roditelja (st. 5.)	727
VI. Opoziv pristanka na posvojenje (st. 6.)	729
 Dužnosti centra za socijalnu skrb (članak 189.)	732
I. Opće napomene	732
II. Postupanje prema roditelju djeteta dulje vrijeme izdvojenog iz obitelji (st. 1.)	733
III. Postupanje prema roditelju čija su djeca višekratno izdvajana iz obitelji (st. 2.)	734
IV. Postupanje u slučaju nepoznatog boravišta/prebivališta roditelja (st. 3.)	735
V. Rokovi za pokretanje postupka radi donošenja odluke koja nadomješta pristanak na posvojenje (st. 4. i 5.)	735
 Odluka suda koja nadomješta pristanak roditelja (članak 190.)	736
I. Opće napomene	737
II. Posvojenje bez pristanka roditelja u praksi ESLJP	737
III. Posvojenje djeteta bez pristanka roditelja temeljem odluke suda (st. 1.)	739
IV. Odbacivanje prijedloga za donošenje odluke koja nadomješta pristanak na posvojenje (st. 2.)	742
 Pristanak djeteta i pravo na izražavanje mišljenja (članak 191.)	745
I. Pristanak djeteta na posvojenje i pravo djeteta da izrazi svoje mišljenje (st. 1. - 4.)	745

Pristanak djetetova skrbnika (članak 192.)	746
I. Opće napomene	747
II. Pristanak skrbnika djeteta na posvojenje i odluka suda kojom se nadomješta pristanak skrbnika (st. 1. - 5.)	747
Pristanak bračnog, odnosno izvanbračnog druga (članak 193.)	749
I. Opće napomene	749
Postupak davanja pristanka (članak 194.)	749
I. Nadležnost za davanje pristanka na posvojenje (st. 1. - 3.)	750
II. Savjetovanje i informiranje u postupku davanja pristanka (st. 4.)	750
Pravne posljedice pristanka roditelja za posvojenje (članak 195.)	751
I. Opće napomene (st. 1. i 2.)	751
II. Gubitak prava na ostvarivanje roditeljske skrbi i imenovanje skrbnika (st. 1. - 3.)	751
 II. PRAVNI UČINCI POSVOJENJA	
Zabrana osporavanja podrijetla djeteta (članak 196.)	753
I. Opće napomene	753
Srodstvo (članak 197.)	753
I. Srodstvo temeljeno na posvojenju (st. 1. - 3.)	753
Osobno ime i nacionalnost posvojenika (članak 198.)	754
I. Opće napomene	755
II. Osobno ime i nacionalnost posvojenog djeteta (st. 1. - 5.)	755
Pravo nasljeđivanja (članak 199.)	756
I. Pravo nasljeđivanja (st. 1. - 3.)	757
 III. PROCJENA PODOBNOSTI I PRIKLADNOSTI ZA POSVOJENJE I POSTUPAK ZASNIVANJA POSVOJENJA	
1. OPĆE ODREDBE	758
Stvarna nadležnost (članak 200.)	758
I. Opće napomene (st. 1.)	758
Mjesna nadležnost (članak 201.)	758
I. Opće napomene (st. 1. i 2.)	758
Tajnost postupka i zaštita osobnih podataka (članak 202.)	759
I. Opće napomene	759

2. POSTUPAK PROCJENE PODOBNOSTI	
I PRIKLADNOSTI ZA POSVOJENJE	759
Pokretanje postupka (članak 203.)	761
I. Opće napomene	762
Stručno mišljenje o podobnosti i prikladnosti	
za posvojenje (članak 204.)	762
I. Opće napomene	763
II. Zakonske pretpostavke za posvojenje i obveza	
stručne pripreme potencijalnih posvojitelja (st. 1.)	763
III. Stručno mišljenje o podobnosti i prikladnosti	
za posvojenje (st. 3. i 4.)	764
IV. Stručne metode utvrđivanja podobnosti	
i prikladnosti za posvojenje	765
Stručna priprema potencijalnih posvojitelja (članak 205.)	767
I. Stručna priprema potencijalnih posvojitelja (st. 1. - 3.)	767
Pravo djeteta na informaciju o posvojenju (članak 206.)	769
I. Pravo djeteta na informaciju o svom podrijetlu	769
Status potencijalnog posvojitelja (članak 207.)	769
I. Registar potencijalnih posvojitelja	769
3. POSTUPAK ZASNIVANJA POSVOJENJA	770
Pokretanje postupka za zasnivanje posvojenja (članak 208.) ...	770
I. Opće napomene	770
Stranke u postupku zasnivanja posvojenja (članak 209.)	771
I. Stranke u postupku zasnivanja posvojenja (st. 1.)	771
II. Isključenje roditelja iz postupka zasnivanja posvojenja	
(st. 2. - 5.)	772
Pravo na izražavanje mišljenja srodnika, odnosno roditelja	
djeteta (članak 210.)	772
I. Pravo na izražavanje mišljenja srodnika u postupku zasnivanja	
posvojenja (st. 1.)	773
II. Pravo na izražavanje mišljenja roditelja u postupku	
zasnivanja posvojenja (st. 2. - 4.)	773
Izbor najprikladnijeg posvojitelja (članak 211.)	774
I. Opće napomene	774
II. Procjena i uparivanje posvojitelja i djeteta (st. 1.)	776
III. Ažuriranje izvješća o djetetu i stručnog mišljenja	
o potencijalnim posvojiteljima (st. 2.)	777

Priprema djeteta i ostvarivanje osobnih odnosa prije zasnivanja posvojenja (članak 212.)	777
I. Opće napomene	778
II. Priprema djeteta za posvojenje (st. 1.)	779
III. Ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom prije zasnivanja posvojenja (st. 2. - 6.)	780
Sadržaj rješenja o posvojenju (članak 213.)	782
I. Opće napomene	782
II. Rješenje o posvojenju (st. 1. i 2.)	783
III. Mogućnost ostanka podatka o biološkim roditeljima u matici rođenih nakon posvojenja djeteta (st. 3. i 4.)	783
Žalba protiv rješenja o posvojenju (članak 214.)	784
I. Opće napomene (st. 1. - 3.)	784
II. Poništaj i ukidanje odluke o posvojenju te primjena ZOUP i ZUS	785
Upis osobnih podataka na temelju posvojenja u maticu rođenih (članak 215.)	786
I. Opće napomene	786
II. Upis posvojenja u maticu rođenih (st. 1. - 4.)	786
Pomoć i potpora nakon zasnivanja posvojenja (članak 216.)	788
I. Opće napomene	788
II. Pomoć i potpora nakon zasnivanja posvojenja (st. 1. - 3.)	788
Pravo na uvid u podatke o posvojenju (članak 217.)	789
I. Opće napomene	790
II. Službena tajna, spisi i očevidnik predmeta o posvojenju (st. 1., 2., 6.)	792
III. Pravo na uvid u podatke o posvojenju (st. 2. - 5.)	793
Mjerodavno pravo za posvojenje s međunarodnim obilježjem (ZMPP)	795

PETI DIO SKRBNISTVO

I. Povijesni razvoj skrbništva	796
II. Razvoj skrbništva prema ObZ 2015 pod utjecajem međunarodnog i europskog prava	798

I. OPĆE ODREDBE

Pojam skrbništva (članak 218.)	801
I. Opće napomene	801
Svrha skrbništva (članak 219.)	804
I. Svrha i obilježja skrbništva nad djetetom (st. 1.)	805
II. Svrha i obilježja skrbništva nad punoljetnom osobom (st. 2.) ..	806
III. Pojam osobe s invaliditetom i skrbništvo za punoljetne osobe..	807
Štićenik (članak 220.)	809
I. Štićenik (st. 1.)	809
II. Temeljna prava štićenika (st. 2. i 3.)	810
II.1. Pravo na dostojanstvo, zabrana zlostavljanja i ponižavanja	810
II.2. Pravo na poštovanje osobnog (mentalnog) i tjelesnog integriteta.....	812
Skrbnička zaštita (članak 221.)	812
Obavljanje poslova skrbništva (članak 222.)	815
Prestanak skrbništva (članak 223.)	818

II. SKRBNISTVO ZA DJECU

Pretpostavke za imenovanje skrbnika djetetu (članak 224.)	819
I. Opće napomene	819
II. Pretpostavke za imenovanje skrbnika djetetu	820
II.1. Smrt roditelja i napuštanje djeteta.....	820
II.2. Lišenje prava na roditeljsku skrb	823
II.3. Izostanak poslovne sposobnosti roditelja.....	824
II.4. Drugi razlozi.....	824
Rješenje o stavljanju pod skrbništvo i imenovanje skrbnika djetetu (članak 225.)	824
I. Opće napomene (st. 1.).....	825
II. Mišljenje djeteta o imenovanju skrbnika (st. 2.)	825
III. Želja roditelja o skrbniku djeteta za slučaj smrti (st. 3.)	826
IV. Povjeravanje svakodnevne skrbi o djetetu (st. 4.).....	826
Dostava rješenja (članak 226.)	827
I. Opće napomene	828
Dužnosti djetetova skrbnika (članak 227.)	830
Odluke skrbnika za koje je potrebno prethodno odobrenje centra za socijalnu skrb (članak 228.)	830
I. Opće napomene	831

II. Odluke skrbnika o obrazovanju i zapošljavanju djeteta (st. 1. t. 1.)	832
III. Odluke skrbnika o zdravlju i drugim osobnim pravima djeteta (st. 1. t. 2.).....	832
IV. Odluke skrbnika o upravljanju imovinom djeteta (st. 1. t. 3.)...	834
Dužnost djeteta štićenika da pridonosi za svoje uzdržavanje (članak 229.).....	835
Pravo na izražavanje mišljenja (članak 230.).....	835
Prestanak skrbništva nad djetetom (članak 231.).....	835
I. Prestanak skrbništva nad djetetom	836
II. Dostava rješenja o prestanku skrbništva nad djetetom.....	837

III. SKRBNIŠTVO ZA PUNOLJETNE OSOBE

Značenje pojmova (članak 232.)	837
I. Opće napomene	837
Temeljna načela (članak 233.)	838
I. Opće napomene	839
II. Načelo supsidijarnosti i načelo razmjernosti (st. 1. i 2.)	839
III. Načelo osobne autonomije (st. 3. - 5.).....	842
III.1. Autonomija kao ljudsko pravo biti jednak pred zakonom	842
III.2. Autonomija i sposobnost donošenja odluke (sposobnost rasuđivanja)	843
III.3. Načelo autonomije štićenika u sustavu skrbništva	843
IV. Pravo štićenika na sudjelovanje i život u zajednici (st. 4.)	844
Pretpostavke, opseg, postupak i sadržaj lišenja poslovne sposobnosti (članak 234.)	847
I. Opće napomene	848
II. Djelomično lišenje poslovne sposobnosti i zabrana potpunog lišenja poslovne sposobnosti (st. 1. i 2.).....	849
III. Vještačenje u postupku lišenja poslovne sposobnosti (st. 3.) ...	851
III.1. Dokazivanje poslovne nesposobnosti vještačenjem	852
III.2. Sadržaj nalaza vještaka u postupku lišavanja poslovne sposobnosti.....	852
IV. Odluka o lišenju poslovne sposobnosti (st. 4. - 9.)	854
IV.1. Sadržaj rješenja o djelomičnom lišenju poslovne sposobnosti i valjanost ugovora.....	854

IV.2. Djelomično lišenje poslovne sposobnosti u stvarima koje se odnose na osobna stanja	855
IV.3. Djelomično lišenje poslovne sposobnosti u stvarima koje se odnose na imovinska prava	858
IV.4. Lišenje poslovne sposobnosti i ostvarivanje roditeljske skrbi (st. 8.).....	859
Dužnost obavješćivanja (članak 235.).....	863
I. Opće napomene (st. 1. - 3.)	863
Ovlasti centra za socijalnu skrb u postupku radi lišenja poslovne sposobnosti (članak 236.)	864
I. Opće napomene	865
II. Predlaganje pokretanja postupka lišenja poslovne sposobnosti (st. 1.)	865
III. Imenovanje posebnog skrbnika (st. 2. - 7.)	866
Odluka o stavljanju pod skrbništvo i imenovanju skrbnika (članak 237.).....	869
I. Opće napomene (st. 1. - 3.)	869
Preispitivanje zdravlja šticeenika (članak 238.).....	870
I. Opće napomene	871
II. Mišljenje o zdravlju šticeenika kao bitan sastojak izvješća o radu skrbnika (st. 1. i 2.).....	871
III. Preispitivanje zdravlja šticeenika i zaštita podataka koji se odnose na zdravlje (st. 4. i 5.).....	872
Prestanak skrbništva za punoljetne osobe (članak 239.)	873
I. Smanjenje opsega i vraćanje poslovne sposobnosti te smrt šticeenika (st. 1. i 2.)	873

IV. POSEBNO SKRBNIŠTVO

Posebno skrbništvo za dijete (članak 240.)	874
I. Opće napomene	875
II. Imenovanje posebnog skrbnika za dijete (st. 1.)	877
III. Posebni skrbnik za dijete i potrebne kvalifikacije (st. 3. - 7.) ...	879
IV. Dužnosti posebnog skrbnika za dijete (st. 2.).....	880
Posebno skrbništvo za punoljetne osobe (članak 241.)	883
I. Opće napomene	883
II. Imenovanje posebnog skrbnika za punoljetne osobe (st. 1.).....	884
III. Posebni skrbnik za punoljetnu osobu (st. 2., 4., 5.).....	885
IV. Dužnosti posebnog skrbnika za punoljetnu osobu (st. 3.).....	885

Imenovanje posebnog skrbnika (članak 242.)	887
I. Opće napomene	888
II. Postupak imenovanja posebnog skrbnika (st. 1. - 3.)	890
III. Žalba protiv odluka o imenovanju posebnog skrbnika (st. 4. - 8.)	892
IV. Upoznavanje s pravima i dužnostima posebnog skrbnika i štićenika i pritužbe na rad posebnog skrbnika (st. 9.)	893
V. Promjena posebnog skrbnika zbog nesavjesnog rada i zlouporabe ovlasti (st. 10.)	893
Ovlasti i dužnosti posebnog skrbnika (članak 243.)	894
I. Opće napomene	895
II. Dužnosti, ovlasti i odgovornosti posebnog skrbnika i postupanje centra za socijalnu skrb (st. 1. i 2.)	895
III. Posebni skrbnik u postupcima lišenja poslovne sposobnosti (st. 3. - 6.)	895
IV. Izvješće o radu posebnog skrbnika (st. 7. i 8.)	896
Imenovanje privremenog zastupnika za nedostupnu osobu ili osobu nepoznata boravišta (članak 244.)	896
I. Opće napomene (st. 1. i 2.)	897
Posebni skrbnik imenovan od suda (članak 245.)	899
I. Nadležnost suda za imenovanje posebnog skrbnika osobi pod skrbništvom (st. 1. i 2.)	900
II. Prijedlog za imenovanje posebnog skrbnika i odlučivanje o žalbi (st. 3. i 4.)	900
Prestanak prava i dužnosti posebnog skrbnika (članak 246.) ...	901
I. Prestanak posebnog skrbništva (st. 1. - 3.)	901

V. SKRBNIK

Imenovanje skrbnika (članak 247.)	901
I. Imenovanje skrbnika (st. 1.)	903
II. Skrbništvo roditelja za punoljetno dijete lišeno poslovne sposobnosti (st. 2.)	905
III. Imenovanje više skrbnika i zamjenika skrbnika (st. 3. i 4.)	908
IV. Skrbnik temeljem punomoći ili anticipirane naredbe (st. 5.)	908
IV.1. Ratio legis za uvođenje skrbništva za punoljetnu osobu temeljem punomoći ili anticipirane naredbe	908

IV.2. Vrste, sadržaj, oblik, opoziv i pretpostavke valjanosti anticipiranih naredbi za slučaj poslovne nesposobnosti.....	909
V. Stručni radnik centra za socijalnu skrb kao skrbnik (st. 6. - 8.)	913
VI. Dužnosti centra za socijalnu skrb prilikom imenovanja skrbnika (st. 9. i 10.).....	914
VI.1. Pravo djeteta izraziti svoje mišljenje.....	914
VI.2. Pravo osobe s invaliditetom na poštovanje volje i sklonosti	915
Zapreke za imenovanje osobe skrbnika (članak 248.)	916
I. Opće napomene (st. 1. t. 1. - 6.)	916
Dužnosti centra za socijalnu skrb prigodom imenovanja skrbnika (članak 249.)	917
I. Opće napomene	917
Sadržaj rješenja o imenovanju skrbnika (članak 250.)	918
I. Opće napomene (st. 1. - 3.)	919
Dostava izvršnog rješenja o skrbništvu (članak 251.)	920
I. Opće napomene	920
Dužnosti skrbnika (članak 252.)	921
I. Opće napomene	921
I.1. Zaštita osobnih prava štićenika.....	922
I.2. Osiguravanje sredstava za životne potrebe štićenika.....	923
I.3. Upravljanje i zaštita imovinskih prava štićenika	924
I.4. Zakonsko zastupanje štićenika.....	924
I.5. Podnošenje izvješća o radu skrbnika	925
II. Dužnost skrbnika poduzimati mjere za osposobljavanje štićenika za samostalan život i rad te uključivanje u svakodnevni život zajednice (st. 1. i 4.)	926
III. Dužnost skrbiti se o osobnim i imovinskim pravima i obvezama te o dobrobiti štićenika, u skladu s odlukom o lišenju poslovne sposobnosti (st. 1.).....	927
IV. Dužnost razmotriti mišljenje, želje i osjećaje štićenika (st. 2.).	927
V. Dužnost sastavljanja službenih bilješki (st. 3. i 5.)	928
Imovina štićenika (članak 253.)	928
I. Opće napomene	929
II. Povjeravanje štićenikove imovine skrbniku (st. 1., 4. - 6.).....	929
III. Procjena imovine štićenika (st. 2. i 3.)	930

Osiguranje imovine štićenika prije donošenja rješenja o skrbništvu (članak 254.)	930
I. Opće napomene	930
Mjere radi osiguranja sredstava za životne potrebe štićenika (članak 255.)	931
I. Opće napomene	931
Izdaci za životne potrebe štićenika (članak 256.)	931
I. Opće napomene (st. 1. i 2.)	932
Zastupanje štićenika (članak 257.)	932
I. Zakonsko zastupanje štićenika (st. 1.)	932
II. Dužnost uvažavanja mišljenja i želja štićenika (st. 2.)	933
Odluke o osobnim stanjima koje donosi isključivo štićenik (članak 258.)	933
I. Opće napomene (st. 1.)	933
I.1. Priznanje i pristanak na priznanje očinstva	935
I.2. Pristanak za sklapanje i razvod braka	936
I.3. Pristanak za stupanje u životnu zajednicu s osobom različitog ili istog spola te prestanak tih zajednica	936
I.4. Pristanak za posvojenje	936
I.5. Odluka o prekidu trudnoće	937
I.6. Odluka o sudjelovanju u biomedicinskim istraživanjima	937
II. Procjena kapaciteta za odlučivanje osobe s invaliditetom	938
Prethodno odobrenje centra za socijalnu skrb (članak 259.)	939
I. Opće napomene	940
II. Odobrenje centra za socijalnu skrb za odluke skrbnika o važnijim mjerama (st. 1.)	940
III. Važnije mjere o osobnim pravima štićenika (st. 2.)	941
III.1. Smještaj u dom ili udomiteljsku obitelj	941
III.2. Promjena prebivališta ili boravišta	941
III.3. Promjena osobnog imena	942
IV. Važnije mjere u vezi sa zdravljem štićenika (st. 3.)	942
IV.1. Pravo na prihvaćanje ili odbijanje medicinskog postupka prema Zakonu o zaštiti prava pacijenata	943
IV.2. Primjena mjera i medicinski postupci prema osobama s duševnim smetnjama (ZZODS)	943
IV.3. Presađivanje organa osobe lišene poslovne sposobnosti	945
IV.4. Medicinski pomognuta oplodnja i osoba lišena poslovne sposobnosti	945

V. Važnije mjere u vezi s imovinom štićenika (st. 4.).....	946
VI. Poslovi za koje skrbniku nije potrebno odobrenje centra za socijalnu skrb (st. 5.).....	946
Odluke suda o zdravlju štićenika (članak 260.).....	948
I. Sudsko odlučivanje u vezi sa zdravljem štićenika (st. 1.).....	949
I.1. Sterilizacija osobe lišene poslovne sposobnosti.....	950
I.2. Doniranje tkiva i organa osobe lišene poslovne sposobnosti	950
I.3. Mjere za održavanje na životu osobe lišene poslovne sposobnosti.....	951
II. Anticipirana naredbe u vezi sa zdravljem štićenika (st. 2.).....	951
II.1. Pravo pacijenta (štićenika) na informirani pristanak.....	952
II.2. Tumačenje volje pacijenta izražene u anticipiranoj naredbi.....	953
Upravljanje i zastupanje u imovinskim stvarima štićenika (članak 261.).....	954
I. Opće napomene	955
II. Redovito upravljanje imovinom štićenika (st. 1.)	956
III. Upravljanje koje prelazi redovito upravljanje imovinom štićenika (st. 2. - 6.).....	956
IV. Zastupanje osobe lišene poslovne sposobnosti u imovinskim stvarima (st. 2. - 6.)	957
V. Ugovor osobe lišene poslovne sposobnosti o dosmrtnom ili doživotnom uzdržavanju.....	959
Izvjешće o radu skrbnika (članak 262.).....	961
I. Opće napomene	962
II. Rokovi za podnošenje izvješća o radu skrbnika (st. 1. i 2.)	962
III. Forma i sadržaj izvješća (st. 3. i 4.).....	962
IV. Postupanje centra za socijalnu skrb u vezi s izvješćem (st. 5. i 6.)	964
Prava skrbnika (članak 263.)	966
I. Pravo na novčane naknade (st. 1. - 6.)	966
Naknada iz sredstava socijalne skrbi (članak 264.)	967
I. Opće napomene (st. 1. i 2.).....	967
Odgovornost skrbnika (članak 265.)	969
I. Opće napomene (st. 1. - 4.)	970
Imenovanje novog skrbnika (članak 266.)	970

Razrješenje dužnosti skrbnika (članak 267.)	971
I. Opće napomene (čl. 266. i 267.)	971
I.1. Prestanak dužnosti skrbnika smrću skrbnika	971
I.2. Razrješenje skrbnika na zahtjev skrbnika i po službenoj dužnosti.....	971
I.3. Prestanak dužnosti skrbnika zbog zakonskih smetnji	972
I.4. Prestanak dužnosti skrbnika zbog prestanka potrebe za skrbništvom	972
Promjena skrbnika i primopredaja skrbničke dužnosti (članak 268.)	973
Dužnosti skrbnika za slučaj prestanka skrbništva (članak 269.)	973
I. Opće napomene (čl. 268. i 269.)	973

VI. NADLEŽNOST I POSTUPAK U POSLOVIMA SKRBNIŠTVA

I. Opće napomene	974
II. Stvarna i mjesna nadležnost za poslove skrbništva (čl. 270. - 272., 274., 275.)	974
Mjesna nadležnost (članak 270.)	975
Mjesna nadležnost za dijete smješteno izvan obitelji (članak 271.)	975
Promjena mjesne nadležnosti (članak 272.)	976
I. Opće napomene	976
I.1. Opća mjesna nadležnost (čl. 270.)	976
I.2. Promjena mjesne nadležnosti (čl. 272.)	976
I.3. Mjesna nadležnost za dijete smješteno izvan obitelji i dijete stranog državljanina bez pratnje (čl. 271.)	976
I.4. Mjesna nadležnost u vezi s nekretninama štićenika (čl. 275.).....	978
II. Postupak u poslovima skrbništva (čl. 273., 274., 276. - 279.) ..	979
II.1. Socijalni rad u poslovima skrbništva	979
II.2. Pravila postupka u poslovima skrbništva	980
Pokretanje postupka skrbništva i imenovanje skrbnika (članak 273.)	980
I. Opće napomene	981
Mjere za zaštitu interesa osobe u postupku stavljanja pod skrbništvo (članak 274.)	981
I. Opće napomene	981
Mjesna nadležnost u vezi s nekretninama (članak 275.)	982

Dužnost suradnje tijela i osoba u poslovima skrbništva (članak 276.)	982
I. Opće napomene	983
Dužnost centra za socijalnu skrb na praćenje prilika u kojima štićenik živi (članak 277.)	983
I. Opće napomene	984
Žalba protiv odluke o skrbništvu i imenovanju i razrješenju skrbnika (članak 278.)	984
I. Opće napomene	984
Pritužba na rad skrbnika i centra za socijalnu skrb (članak 279.)	985
I. Opće napomene (st. 1. - 4.)	985
Očevidnici i spisi predmeta osoba pod skrbništvom (članak 280.)	986
I. Opće napomene	987
Mjerodavno pravo za pravo osobnog statusa s međunarodnim obilježjem (ZMPP)	987

ŠESTI DIO UZDRŽAVANJE

I. Obiteljskopravno uzdržavanje kroz povijest	989
II. Pravo na obiteljsko uzdržavanje u međunarodnom i europskom pravu	991
II.1. Europska Načela o razvodu i uzdržavanju	996
III. Uzdržavanje u ObZ 2015	996

I. OPĆE ODREDBE

Dužnost i pravo na uzdržavanje (članak 281.)	997
I. Opće napomene	998
II. Sudski postupci o uzdržavanju	999
Načelo razmjernosti (članak 282.)	999
I. Opće napomene	1000
Redoslijed osoba s pravom na uzdržavanje (članak 283.)	1000
I. Opće napomene (st. 1. - 5.)	1001
Uzdržavanje od strane više obveznika uzdržavanja (članak 284.)	1002
I. Opće napomene (st. 1. i 2.)	1002

Promijenjene okolnosti u vezi s obvezom uzdržavanja (članak 285.)	1003
I. Opće napomene	1003
Zabrana odricanja (članak 286.)	1005
I. Opće napomene	1005
Pravo na naknadu za isplaćeno uzdržavanje (članak 287.)	1005
I. Opće napomene	1006

II. UZDRŽAVANJE DJECE, RODITELJA, DRUGIH SRODNIKA I MAĆEHE ILI OČUHA

Uzdržavanje maloljetnog djeteta (članak 288.)	1006
I. Uzdržavanje maloljetnog djeteta (st. 1. - 3.)	1006
Uskraćeno uzdržavanje maloljetnog djeteta (članak 289.)	1011
I. Opće napomene	1012
II. Retroaktivni zahtjev djeteta za uzdržavanje (st. 1. - 3.)	1012
Uzdržavanje punoljetnog djeteta (članak 290.)	1014
I. Opće napomene	1015
II. Pretpostavke za uzdržavanje punoljetnog djeteta (st. 1. - 4., 6.)	1015
III. Pravo roditelja na informaciju (st. 5.)	1017
Dužnosti djeteta u vezi s uzdržavanjem (članak 291.)	1021
I. Opće napomene (st. 1. i 2.)	1021
Uzdržavanje roditelja (članak 292.)	1022
I. Opće napomene (st. 1. i 2.)	1022
Uzdržavanje maćehe i očuha (članak 293.)	1023
I. Opće napomene	1023
Uzdržavanje bake i djeda (članak 294.)	1023
I. Opće napomene	1023

III. UZDRŽAVANJE BRAČNOG DRUGA

Pretpostavke i određivanje uzdržavanja (članak 295.)	1024
I. Opće napomene	1024
II. Europska Načela o razvodu i uzdržavanju bivših bračnih drugova	1025
III. Pretpostavke za uzdržavanje bračnog druga (st. 1. i 2.)	1026

Modaliteti ispunjenja obveze uzdržavanja (članak 296.)	1029
I. Opće napomene (st. 1. i 2.)	1029
Podnošenje zahtjeva za uzdržavanje (članak 297.)	1030
I. Opće napomene (st. 1. i 2.)	1030
II. Višestruki zahtjevi za uzdržavanje prema bivšem bračnom drugu	1031
Trajanje uzdržavanja (članak 298.)	1031
I. Opće napomene	1031
Očita nepravda (članak 299.)	1033
I. Opće napomene	1033
Prestanak uzdržavanja (članak 300.)	1034
I. Opće napomene (st. 1. - 3.)	1035
Pravo na povrat isplaćenog uzdržavanja (članak 301.)	1037
I. Opće napomene	1037
Sporazum o uzdržavanju (članak 302.)	1038
I. Opće napomene	1038
II. Sadržaj i forma sporazuma o uzdržavanju bračnih drugova (st. 1. - 3.)	1039

IV. UZDRŽAVANJE IZVANBRAČNOG DRUGA I RODITELJA IZVANBRAČNOG DJETETA

Podnošenje zahtjeva za uzdržavanje (članak 303.)	1040
I. Uzdržavanje izvanbračnog druga (st. 1. - 3.)	1040
Način, trajanje, prestanak i odbijanje zahtjeva za uzdržavanje (članak 304.)	1041
Uzdržavanje roditelja izvanbračnog djeteta (članak 305.)	1041
I. Opće napomene (st. 1. - 4.)	1041

V. ODREĐIVANJE UZDRŽAVANJA

1. OPĆE ODREDBE	1042
Određivanje uzdržavanja za buduće vrijeme (članak 306.)	1042
I. Opće napomene	1042
Opće pravilo utvrđivanja visine iznosa za uzdržavanje (članak 307.)	1043
I. Opće napomene (st. 1. - 3.)	1043

2. POSEBNA PRAVILA O ODREĐIVANJU	
UZDRŽAVANJA ZA DJECU	1045
I. Opće napomene	1045
Način ostvarivanja prava na uzdržavanje (članak 308.)	1045
I. Sudski postupci u kojima se odlučuje o uzdržavanju djeteta (st. 1. - 3.)	1046
Uzdržavanje u novcu (članak 309.)	1047
I. Potreba djeteta za uzdržavanjem u novcu	1047
II. Vrste i utvrđivanje različitih materijalnih (novčanih) potreba djeteta u ObZ 2015	1048
Izjednačivanje svakodnevne skrbi o maloljetnom djetetu i novčanog uzdržavanja (članak 310.)	1049
I. Opće napomene	1049
II. Različite potrebe maloljetnog djeteta čiji roditelji ne žive zajedno (st. 1.)	1050
III. Izjednačavanje uzdržavanja u obliku skrbi i uzdržavanja gotovinom (st. 2.)	1051
IV. Podijeljeno vrijeme između roditelja i uzdržavanje djeteta (st. 3.)	1052
Ukupne materijalne potrebe djeteta (članak 311.)	1054
I. Utvrđivanje ukupnih materijalnih potreba djeteta u parnici (st. 1.)	1054
II. Pravo djeteta na životni standard roditelja (st. 2.)	1055
Povećane materijalne potrebe djeteta (članak 312.)	1059
I. Povećane potrebe djeteta za novčanim uzdržavanjem	1059
Ukupne mogućnosti roditelja obveznika uzdržavanja (članak 313.)	1060
I. Opće napomene	1060
Minimalni novčani iznosi za uzdržavanje te tablice o prosječnim potrebama djeteta (članak 314.)	1064
I. Opće napomene	1065
II. Zakonski minimum za uzdržavanje djece (st. 1. i 2.)	1066
III. Iznosi uzdržavanja ispod zakonskog minimuma (st. 3.)	1067
IV. Tablica o prosječnim potrebama djeteta	1067
Određivanje uzdržavanja u posebnim okolnostima (članak 315.)	1071
I. Iznimno visoki iznosi za uzdržavanje djeteta (st. 1.)	1071

II. Uzdržavanje u okolnostima razvedenih roditelja koji žive zajedno (st. 2.)	1072
Uzdržavanje djeteta koje ne stanuje s roditeljima, odnosno punoljetnog djeteta (članak 316.).....	1072
I. Uzdržavanje djeteta koje ne stanuje s roditeljima (st. 1. i 2.) .	1072
Odluka o uzdržavanju (članak 317.)	1073
I. Opće napomene (st. 1. i 2.).....	1074
3. OVLASTI I DUŽNOSTI CENTRA ZA SOCIJALNU SKRB	1074
Očevidnik obveznika uzdržavanja maloljetne djece (članak 318.).....	1074
I. Opće napomene (st. 1. i 2.).....	1075
Obavijest i upozorenje centra za socijalnu skrb (članak 319.)	1075
I. Opće napomene (st. 1. - 3.)	1076
Mjerodavno pravo za uzdržavanje s međunarodnim obilježjem (ZMPP).....	1078

SEDMI DIO

OBVEZNO SAVJETOVANJE I OBITELJSKA MEDIJACIJA

I. Povijest mirenja bračnih drugova i izvansudskog rješavanja obiteljskih sporova u RH.....	1079
II. Izvansudsko rješavanje obiteljskih sporova u međunarodnom i europskom pravu.....	1081
III. Obvezno savjetovanje i obiteljska medijacija u ObZ 2015.....	1083
Opća odredba (članak 320.).....	1083
I. Opće napomene	1084
II. Obvezno savjetovanje i obiteljska medijacija (st. 1. - 3.)	1085

I. OBVEZNO SAVJETOVANJE

1. OPĆE ODREDBE	1086
Svrha i provedba obveznog savjetovanja (članak 321.).....	1086
I. Opće napomene	1086
II. Pojam i provedba obveznog savjetovanja (st. 1. - 4.)	1086
Vrste obveznog savjetovanja (članak 322.)	1087
I. Opće napomene (st. 1. i 2.).....	1087
Pokretanje obveznog savjetovanja (članak 323.)	1088
I. Opće napomene (st. 1. - 3.)	1088

Izvješće centra za socijalnu skrb (članak 324.)	1088
I. Sadržaj izvješća o obveznom savjetovanju (st. 1.).....	1089
II. Valjanost i dostava izvješća o obveznom savjetovanju (st. 2. i 3.).....	1090
2. OBVEZNO SAVJETOVANJE PRIJE RAZVODA BRAKA...	1091
Sadržaj obveznog savjetovanja prije razvoda braka (članak 325.)	1091
I. Opće napomene	1091
II. Sadržaj obveznoga savjetovanja prije razvoda braka (st. 1.) ..	1093
III. Zaštita djeteta i žrtve obiteljskog nasilja u obveznom savjetovanju (st. 2.)	1099
IV. Sudjelovanje djeteta u postupku obveznog savjetovanja (st. 3.)	1099
Neprovođenje obveznog savjetovanja prije razvoda braka (članak 326.)	1100
I. Opće napomene	1101
Posljedice nepostizanja sporazuma o planu o zajedničkoj roditeljskoj skrbi (članak 327.)	1101
I. Opće napomene (st. 1. - 3.)	1102
Posebna odredba o zaštiti djeteta i obiteljskom nasilju (članak 328.)	1103
I. Opće napomene	1103
3. OBVEZNO SAVJETOVANJE PRIJE POKRETANJA OSTALIH SUDSKIH POSTUPAKA O OSTVARIVANJU RODITELJSKE SKRBI I OSOBNIH ODNOSA S DJETETOM	1105
I. Opće napomene	1105
Pokretanje postupka obveznog savjetovanja (članak 329.)	1107
I. Sudski postupci u vezi s kojima se provodi obvezno savjetovanje (st. 1. - 4.)	1108
Posebni ciljevi obveznog savjetovanja prije sudskog postupka pokretanja ostalih sudskih postupaka o ostvarivanju roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom (članak 330.)	1109
I. Opće napomene	1109

II. OBITELJSKA MEDIJACIJA

Temeljni pojmovi (članak 331.)	1110
I. Opće napomene	1110
II. Temeljni pojmovi i svrha obiteljske medijacije (st. 1. - 3.).....	1111
Neprovođenje obiteljske medijacije (članak 332.)	1111
I. Opće napomene (st. 1. i 2.).....	1112
Primjena drugog propisa (članak 333.)	1112
I. Opće napomene	1112
Provedba obiteljske medijacije (članak 334.)	1113
I. Opće napomene (st. 1. - 3.)	1113
Načelo povjerljivosti u obiteljskoj medijaciji (članak 335.)	1114
I. Načelo povjerljivosti i profesionalna tajna (st. 1. i 2.)	1114
Sporazum postignut u obiteljskoj medijaciji (članak 336.)	1115
I. Pisana forma i ovršnost sporazuma postignutog u obiteljskoj medijaciji (st. 1. - 3.)	1115
Okončanje postupka u slučaju nepostizanja sporazuma (članak 337.)	1116
I. Obustava obiteljske medijacije (st. 1. - 3.).....	1116
Obiteljska medijacija za vrijeme trajanja sudskog postupka (članak 338.)	1116
I. Opće napomene (st. 1. - 4.)	1117
Sudjelovanje i zaštita djeteta u obiteljskoj medijaciji (članak 339.)	1117
I. Dobrobit i sudjelovanje djeteta u obiteljskoj medijaciji (st. 1. i 2.)	1118
Izuzeće obiteljskog medijatora iz sudskih postupaka (članak 340.)	1118
I. Opće napomene	1118
Registar obiteljskih medijatora (članak 341.)	1118
I. Opće napomene (st. 1. - 5.)	1119
Edukacija i kontinuirano usavršavanje obiteljskih medijatora (članak 342.)	1119
I. Opće napomene (st. 1.).....	1119
II. Obveza cjeloživotnog učenja obiteljskih medijatora (st. 2.) ...	1120
Troškovi obiteljske medijacije izvan sustava socijalne skrbi (članak 343.)	1121
I. Opće napomene (st. 1. i 2.).....	1121

Prostorni uvjeti i način provođenja obiteljske medijacije u sustavu socijalne skrbi (članak 344.).....	1121
I. Opće napomene	1121
Stvarno kazalo.....	1125
Popis literature	1167

PREDGOVOR

I. Uvodno o suspenziji Obiteljskog zakona 2014 i donošenju Obiteljskog zakona 2015

Hrvatski sabor donio je 18. rujna 2015. nov Obiteljski zakon (Narodne novine 103/15, 98/19 - dalje Obiteljski zakon 2015) koji je stupio na snagu 1. studenoga 2015. Donošenju Obiteljskog zakona 2015 prethodilo je donošenje Obiteljskog zakona iz 2014. godine (Narodne novine 75/14, dalje Obiteljski zakon 2014), koji je Hrvatski sabor izglasao 6. lipnja 2004., a stupio je na snagu 1. rujna 2015., kad je prestao važiti Obiteljski zakon iz 2003. godine (Narodne novine 116/03, 17/04, 136/04, 107/07, 57/11, 61/11, 25/13, 05/15 - dalje Obiteljski zakon 2003).

Obiteljski zakon 2014 bio je na snazi četiri mjeseca dok ga dana 12. siječnja 2015. Ustavni sud svojim rješenjem U-I-3101/2014 (Narodne novine 5/15) nije privremeno suspendirao, odnosno faktički stavio izvan snage! Ustavni sud je tim rješenjem pokrenuto postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom Obiteljskog zakona 2014. Istim rješenjem Ustavni sud privremeno je obustavio izvršenje svih pojedinačnih akata i radnji donesenih i poduzetih na osnovi Obiteljskog zakona 2014 te je odredio da se do donošenja konačne odluke Ustavnog suda primjenjuje Obiteljski zakon iz 2003. U obrazloženju tog rješenja Ustavni sud nije ocijenio ustavnost Obiteljskog zakona 2014, već je isključivo, uzimajući u obzir mnogobrojnost i složenost prigovora, a zbog opsežnosti te osjetljivosti pitanja te činjenice da će radi rješavanja predmeta biti potrebno detaljno ispitati relevantnu praksu Europskog suda za ljudska prava te praksu ustavnih sudova drugih država Europske unije, u primjenu vratio Obiteljski zakon 2003. Na taj način Ustavni je sud zaustavio primjenu instituta koji su u Obiteljskom zakonu 2014 bili značajan pozitivni pomak u zaštiti prava najranjivijih skupina društva: djece i osoba s invaliditetom. Pored toga, Ustavni sud nije ni na koji način riješio pitanje pojedinačnih akata (sudskih odluka, rješenja, pojedinačnih akata koje donose druga nadležna tijela) koji su doneseni i postali pravomoćni i izvršni na temelju Obiteljskog zakona 2014 niti je riješio pitanje prava koja su bila stečena pravomoćnim i ovršnim po-

jedinačnim aktima koji su doneseni primjenom Obiteljskog zakona 2014. Takvim postupanjem Ustavni sud doveo je u pitanje pravnu sigurnost građana Republike Hrvatske, posebno najugroženijih članova društva, djece i osoba s invaliditetom, koji su ostali bez adekvatne razine pravne zaštite postignute Obiteljskim zakonom 2014 kroz čitav niz instituta. Ustavni sud je istaknuo da je za provedbu njegova rješenja nadležna Vlada Republike Hrvatske. Stoga je Vlada Republike Hrvatske predložila donošenje novog Obiteljskog zakona 2015 radi zadržavanja one razine pravne sigurnosti i zaštite prava i dobrobiti djeteta i osoba s invaliditetom koja je bila postignuta Obiteljskim zakonom 2014 (Konačni prijedlog Obiteljskog zakona Vlade Republike Hrvatske, Zagreb, svibanj 2015.).

Stoga je Hrvatski sabor 18. rujna 2015. donio nov Obiteljski zakon 2015 koji je stupio na snagu 1. studenoga 2015. Obiteljski zakon 2015 sadržajno je potpuno istovjetan Obiteljskom zakonu 2014, s tim što su otklonjeni manji tehnički nedostaci uz nekoliko relativno bitnih intervencija koje je zakonodavac učinio pod pritiskom javnosti, ali bez odgovarajućeg stručnog obrazloženja u Konačnom prijedlogu Obiteljskog zakona 2015. Navedene intervencije sadržane su u: čl. 59. (Utvrdjivanje majčinstva sudskom odlukom), čl. 61. (Presumpcija bračnog očinstva); čl. 102. (Osobe koje ostvaruju roditeljsku skrb o djetetu), čl. 160. (Dužnosti i prava osoba kojima je povjerena svakodnevna skrb o djetetu), čl. 195. (Pravne posljedice pristanka roditelja za posvojenje) i čl. 298. (Trajanje uzdržavanja).

Rješenja iz Obiteljskog zakona 2015 na snazi su u Republici Hrvatskoj gotovo punih sedam godina. Kako je uloga Ustavnog suda štititi vladavinu prava u Republici Hrvatskoj, nužno je postaviti pitanje koje integrira ključni argument temeljem kojeg je odlučio suspendirati Obiteljski zakon 2014 i vratiti u život Obiteljski zakon 2003, a ono glasi: Koje su “teške i nepopravljive posljedice” nastupile za građane Republike Hrvatske u proteklih sedam godina primjene obiteljskopравnih rješenja Obiteljskog zakona 2015 preuzetih iz suspendiranog Obiteljskog zakona 2014?

II. Razlozi reforme obiteljskog zakonodavstva iz 2014./2015. godine

Strategija razvoja sustava socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj 2011. - 2016. navodila je kako stanje obiteljsko-pravne zaštite djece i odraslih članova obitelji pod skrbništvom u Republici Hrvatskoj nije zadovoljavajuće. Naime, Obiteljski zakon 2003 nije riješio mnoge pravne i institucionalne

pretpostavke koje jamče punu zaštitu djece i osoba pod skrbništvom. Stoga je tom pitanju valjalo pristupiti sustavno, što podrazumijeva reformu obiteljskog zakonodavstva i njegovo usklađivanje s međunarodnim standardima. Usklađivanje obiteljskog zakonodavstva Republike Hrvatske s obvezujućim međunarodnim dokumentima i međunarodnim pravnim standardima odnosilo se ponajprije na Europsku konvenciju o ostvarivanju prava djeteta, Konvenciju UN-a o pravima osoba s invaliditetom, presude Europskoga suda za ljudska prava te preporuke Vijeća Europe. Kao prioriteta u Strategiji 2011. - 2016. navodili su se: poboljšanje zakonskih odredaba koje se odnose na skrbništvo nad odraslim osobama, poboljšanje zakonskih odredaba koje se odnose na posvojenje, jasnije određivanje i ispravljanje normativnih nedostataka koji u praksi dovode do zabune u tumačenju pravne norme (utvrđivanje podrijetla djeteta, jasnije uređenje roditeljske skrbi, olakšavanje ostvarivanja susreta i druženja s djetetom, pojedine odredbe o uzdržavanju, pravna nesigurnost s obzirom na različite pretpostavke i način utvrđivanja izvanbračnih zajednica), uređivanje postupovnih odredaba po kojima će se voditi obiteljsko-pravni postupci u skladu sa zaštitom postupovnih prava svih stranaka, a osobito djeteta, te poboljšanje drugih odredaba određivanjem rokova, privremenih mjera, obiteljske medijacije, uvođenjem novih mjera za zaštitu djece (stručna potpora roditeljskoj skrbi te intenzivni tretman u obitelji), pojednostavljenjem povrata sredstva isplaćenih temeljem privremenoga uzdržavanja i sl. Zaključci Radne skupine za izradu Analize učinaka primjene Obiteljskog zakona tadašnjeg Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti od 14. rujna 2009. također su upućivali na potrebu rada na izmjenama Obiteljskog zakona 2003, pa i dugoročnije naravi od one koja se predviđala Strategijom 2011. - 2016. Radna skupina za izradu Analize učinaka primjene Obiteljskog zakona 2003 istaknula je da složenost građe zahtijeva znatnije normativne zahvate, kao i prilagodbu cijelog sustava. Osim toga, izvješća pravobraniteljice za djecu u razdoblju od 2004. do 2012. godine o stanju poštovanja prava djece u Republici Hrvatskoj pokazivala su da su povrede prava djece na život s roditeljima i roditeljsku skrb kontinuirano najčešći razlozi obraćanja njezinu uredu za pomoć. Od početka primjene Obiteljskog zakona 2003 problemi u tom području nisu riješeni, unatoč tome što je Obiteljski zakon 2003 bio više puta mijenjan i dopunjavan, a praksa postupanja centara za socijalnu skrb, kao i sudova, nije se promijenila. Pravobraniteljica za djecu od 2004. do 2012. godine

neprekidno je upozoravala na probleme u području zajedničke roditeljske skrbi, susreta i druženja s djetetom: kršenje prava djeteta na roditeljsku skrb, porast slučajeva povreda prava (u pravilu) očeva na ostvarivanje susreta i druženja s djetetom nakon razvoda braka, samovoljno i protupravno odvođenje djeteta bez suglasnosti drugoga roditelja, dugotrajnost sudskih postupaka i neprovođenje ovrhe u području ostvarivanja zajedničke roditeljske skrbi te susreta i druženja roditelja i djeteta, nepoštovanje prava djeteta da izrazi svoje mišljenje u postupcima u kojima se odlučuje o njegovim pravima. Podaci Ministarstva socijalne politike i mladih za 2011. godinu pokazivali su da u Hrvatskoj 1.492 djece nije ostvarivalo svoje pravo na susrete i druženje s drugim roditeljem s kojim dijete ne živi (u pravilu s ocem) ili su ga ostvarivali u manjem opsegu nego im je to sudskom presudom određeno. Taj podatak nije govorio samo o povredi prava djeteta, nego i o povredi prava roditelja na poštovanje obiteljskog života prema članku 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda... Temeljem ocjene stanja poštovanja prava djece od 2004. do 2012., u svojim izvješćima pravobraniteljica za djecu isticala je da stari problemi i dalje postoje, a svake godine se otvaraju i novi, unatoč višegodišnjem upozoravanju na ugroženost djece zbog konfliktnih obiteljskih odnosa i nedjelotvorne zaštite djece zbog određenih zakonskih propusta ili nedovoljno jasne regulative, što dodatno otežava položaj djece u slučaju narušenih obiteljskih odnosa.

Nadalje, stajališta Europskog suda za ljudska prava u presudama izrečenim protiv Republike Hrvatske, što se odnosilo na Obiteljski zakon 2003 i njegovu primjenu u praksi, upućivala su na nužnost poboljšanja određenih obiteljsko-pravnih instituta, posebice u području ostvarivanja roditeljske skrbi, susreta i druženja s djetetom, lišenja poslovne sposobnosti i posvojenja (*Karadžić protiv Hrvatske*, br. 35030/04, presuda od 15.12.2005., *X protiv Hrvatske*, br. 11223/04, presuda od 17.7.2008., *Gluhaković protiv Hrvatske*, br. 21188/09, presuda od 12.4.2011., *Krušković protiv Hrvatske*, br. 46185/08, presuda od 21.6.2011., *X.Y. protiv Hrvatske*, br. 5193/09, presuda od 3.11.2011., *Đorđević protiv Hrvatske*, br. 41526/10, presuda od 24.7.2012., *A.K. i L. protiv Hrvatske*, br. 37956/11, presuda od 8.1.2013., i *Ivinović protiv RH*, br. 13006/13, presuda od 18.9.2014.).

Temeljna struktura i načela obiteljskog sudskog postupanja, onako kako su bila postavljena Zakonom o braku i porodičnim odnosima iz 1978. godine, nisu se u bitnome mijenjala duži niz godina, osim određenih in-

tervencija u postupak radi uzdržavanja 2007. godine. Uređenje sudskih postupaka u Obiteljskom zakonu 2003 bilo je konfuzno i nesistematično. Odredbe kojima se uređuju pojedini obiteljski sudski postupci bile su rasute u prvom, materijalnom dijelu Obiteljskog zakona 2003 te u drugom, postupovnom dijelu pod nazivom Postupak pred sudom. Također, praksa je pokazivala da obiteljski sudski postupci predugo traju, a suradnja suda i centra za socijalnu skrb ocjenjivala se nezadovoljavajućom.

Obiteljski zakon 2014 predstavljao je reformu obiteljskog zakonodavstva s ciljem da se u najvećoj mogućoj mjeri sustavno unaprijedi obiteljsko-pravna zaštita djece i odraslih osoba s invaliditetom u materijalnom i u procesnom dijelu tako da se ispune međunarodno preuzete obveze Republike Hrvatske, uvažavajući stajališta i upute Europskog suda za ljudska prava, posebice u odnosu na Republiku Hrvatsku, te implementiraju suvremene međunarodne smjernice i preporuke, uzimajući pritom u obzir mogućnosti kojima Republika Hrvatska u ovom trenutku raspolaže. Obiteljski zakon 2003 bio je u pojedinim odredbama i rješenjima ponešto izmijenjen Obiteljskim zakonom 2014, negdje je nadograđen, a negdje su njegova rješenja zamijenjena novim, suvremenijim rješenjima po uzoru na međunarodne smjernice i preporuke te njemačka, austrijska i druga suvremena europska rješenja, pri čemu se nastojalo ne dirati u ona rješenja koja se do sada nisu pokazala suvišna ili manjkava (Konačni prijedlog Obiteljskog zakona Vlade Republike Hrvatske, Zagreb, svibanj 2015.).

III. Novine Obiteljskog zakona 2015

Obiteljski zakon 2015 uveo je čitav niz novina u područje obiteljsko-pravne zaštite djece i odraslih osoba s invaliditetom.

U području **braka** izričito je uređena odgovornost bračnih drugova za obveze prema trećim osobama, uveden je nov institut pravne zaštite obiteljskog doma, reformiran je postupak razvoda braka u kojemu postoje maloljetna djeca. U Obiteljski zakon 2015 uvedena su dva potpuno nova instrumenta: a) **obvezno savjetovanje** prije pokretanja postupka za razvod braka i drugih postupaka u vezi s djecom te b) **obiteljska medijacija**. U novi obiteljskopравни sustav uvedeno je obvezno savjetovanje prema kojem država ima dužnost pružiti (izvan)bračnim drugovima sustavnu stručnu pomoć prije formalnoga pokretanja sudskih postupaka da bi se u svakom pojedinom slučaju individualne potrebe djece i roditelja najprije sporazumno definirale i oblikovale u sporazum - plan o roditeljskoj skrbi

izvan sudskoga postupka, a potom u sudskom postupku provjerile i dobile snagu ovršne isprave. U slučaju izostanka sporazuma - plana o roditeljskoj skrbi, u stadiju obveznog savjetovanja, Zakonom se predviđa da se bračne drugove upozna s prednostima i mogućnostima obiteljske medijacije. Obiteljska medijacija radi postizanja trajnoga i praktično provedivog sporazuma, posebice plana o roditeljskoj skrbi, moguća je u svim stadijima sudskog postupka. Obiteljskim zakonom 2015 proširena je definicija, ali i učinci **izvanbračne zajednice**. Pojam izvanbračne zajednice, za razliku od prethodnih zakonskih uređenja, definiran je tako da se izvanbračnom zajednicom smatra i ona koja je trajala kraće od tri godine ako je nastavljena sklapanjem braka.

U području **pravnih odnosa roditelja i djece te mjera za zaštitu prava i dobrobiti djece** propisuje se da očinstvo može priznati osoba koja je poslovno nesposobna kao i roditelji koji su mlađi od šesnaest godina, ako se zakonski zastupnici s time suglase. Iznimno je dopušteno priznanje mrtvorodenog djeteta ili djeteta koje je umrlo pri rođenju. Odredbe o utvrđivanju majčinstva i očinstva djeteta začetog medicinski pomognutom oplodnjom usklađene su sa Zakonom o medicinski pomognutoj oplodnji (Narodne novine 86/12). Regulira se ograničena poslovna sposobnost djeteta starijeg od petnaest godina koje je zaposleno u vezi s raspolaganjem stečenom zaradom. Obiteljski zakon 2015 na jednom mjestu uređuje institut i sadržaje roditeljske skrbi tako da roditeljska skrb obuhvaća: a) skrb o osobnim pravima djeteta, b) upravljanje djetetovom imovinom i c) zastupanje djeteta (u osobnim stvarima i imovinskim stvarima). Svaki od navedenih sadržaja roditeljske skrbi zakonski se precizno uređuje kako bi pravila ostvarivanja roditeljske skrbi bila jasna, a s tim u vezi i ostvarivanje te ograničavanje prava na ostvarivanje roditeljske skrbi. Uvodi se razlikovanje prava na roditeljsku skrb, kao temeljeno ljudsko pravo koje roditelj stječe trenutkom utvrđivanja porijekla djeteta, te prava i dužnosti ostvarivanja roditeljske skrbi. Ostvarivanje zajedničke roditeljske skrbi i dalje je pravilo na kojem se temelji djetetova dobrobit. Međutim, ostvarivanje zajedničke roditeljske skrbi nužno se uvjetuje sporazumom roditelja o ostvarivanju zajedničke roditeljske skrbi nakon razvoda braka ili prestanka izvanbračne zajednice - planom o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili sporazumom pred sudom. S druge strane, u okolnostima visokokonfliktnih odnosa roditelja Obiteljski zakon 2015 propisuje mogućnosti da sud donese odluku temeljem koje će samo jedan roditelj imati pravo samostalno

ostvarivati roditeljsku skrb kad roditelji trajno nisu u stanju postići sporazum o zajedničkom ostvarivanju roditeljske skrbi. Prilikom odlučivanja o samostalnoj roditeljskoj skrbi sudu se daju smjernice za odlučivanje, pa bi sud trebao dati prednost onom roditelju koji je spreman na sporazum, suradnju i poticanje ostvarivanja osobnih odnosa s drugim roditeljem, pri čemu postoji obveza vođenja računa o elementima obiteljskog nasilja ako se pojavi sumnja. Jasno je propisano koje odluke u vezi s pravima roditelji moraju donositi zajedno, u kojim područjima ostvarivanja roditeljske skrbi imaju autonomiju, kad imaju pravo i dužnost postupati žurno radi zaštite dobrobiti djeteta i kad su dužni međusobno razmjenjivati informacije u vezi s djetetom. Uveden je nov institut - mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi koji omogućuje ostvarivanje dijela roditeljske skrbi od maloljetnoga roditelja i roditelja koji je poslovno nesposoban u granicama njegovih sposobnosti. Potpuno je napušten institut stjecanja poslovne sposobnosti odlukom suda kada je dijete starije od šesnaest godina postalo roditelj te se kroz institut mirovanja roditeljske skrbi osigurava da maloljetni roditelji zadrže sva prava koja proizlaze iz njihova dvostrukog statusa i kao roditelja i kao djece, posebno uzimajući u obzir izrazitu ranjivost maloljetnih roditelja.

Jasno i na jednom mjestu zakonski se određuje koje mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta izriče centar za socijalnu skrb, a koje sud, pri čemu se mjera nadzora nad roditeljskom skrbi dijeli na stručnu pomoć i potporu te intenzivnu stručnu pomoć i nadzor nad ostvarivanjem roditeljske skrbi.

Sustavno se uređuje **područje posvojenja**, posebno u okolnostima u kojima se posvojenje zasniva bez pristanka roditelja. Precizno je uređen način davanja pristanka na posvojenje različitih kategorija roditelja (lišenog poslovne sposobnosti, maloljetnog i dr.) te se propisuju pravne posljedice pristanka roditelja na posvojenje. U okolnostima u kojima roditelj neopravdano odbija dati pristanak na posvojenje, bilo da je riječ o skrivljenim okolnostima od strane roditelja - zanemarivanje i nezainteresiranost za dijete duže vrijeme, ozbiljna zloupotreba ili grubo kršenje roditeljskih dužnosti u kraćem razdoblju, bilo da je riječ o roditelju koji zbog trajne nesposobnosti ne može trajno osigurati skrb o djetetu u vlastitoj obitelji uvodi se nova vrsta sudskog postupka u kojem sud svojom odlukom može zamijeniti pristanak roditelja na posvojenje. Cjelokupni postupak posvojenja podijeljen je na dva stadija: a) postupak procjene potencijalnog posvojitelja i b) postupak zasnivanja posvojenja. Uvedena je obveza sudjelovanja u stručnoj pripremi potencijalnih posvojitelja da bi se teme-

ljem kvalitetne stručne procjene mogao steći status kandidata za posvojenje i pravo upisa u Registar potencijalnih posvojitelja. Uvedena je obveza centra za socijalnu skrb da u suradnji s udomiteljem, ustanovom u koju je dijete smješteno ili drugom osobom koja ostvaruje svakodnevnu skrb o djetetu pripremi dijete na posvojenje te omogući ostvarivanje osobnih odnosa potencijalnog posvojitelja i djeteta radi razumne procjene budućeg odnosa između djeteta i potencijalnoga posvojitelja, u skladu s najboljim interesom i dobrobiti djeteta.

U **institutu skrbništva** za punoljetne osobe napušten je postojeći institut “roditeljske skrbi nakon punoljetnosti”, jer sa stajališta suvremenih shvaćanja zaštite ljudskih prava odraslih osoba s invaliditetom potpuno je neprihvatljivo tretirati odrasle osobe kao djecu, odnosno dati roditeljima odraslih osoba s invaliditetom ovlasti i dužnosti iz roditeljske skrbi jednako kao prema maloljetnoj djeci. Sadržaj skrbničke zaštite se precizira te se propisuje primjerena, individualizirana zaštita koja mora biti u skladu s dobrobiti štíćenika. Izričito se određuje da skrbnik može biti samo fizička osoba. Zbog financijske nemogućnosti reforme cijelog sustava Obiteljskim zakonom 2015 postignuto je kompromisno rješenje te je propisana obveza djelomičnog lišenja poslovne sposobnosti kao pravilo, i to samo u dijelovima u kojima je to doista potrebno za zaštitu prava štíćenika, a institut potpunoga lišenja poslovne sposobnosti potpuno je napušten. Isključena je mogućnost da ista osoba (tijelo) predlaže postupak lišenja poslovne sposobnosti i bude imenovana posebnim skrbnikom osobi u postupku lišenja poslovne sposobnosti. Uvedena je obveza imenovanja posebnoga skrbnika djetetu u postupku razvoda braka pokrenutog tužbom i postupku donošenja odluke koja zamjenjuje pristanak na posvojenje. Za skrbnika može biti imenovano i više od jedne osobe, s obzirom na to da skrbnička dužnost može biti vrlo složena i zahtijevati posebna znanja tako da jedan skrbnik može odlučivati o osobnim stanjima, drugi o imovini, pri čemu neke od važnih odluka mogu donositi samo zajednički. Omogućeno je imenovanje zamjenika skrbniku čime se sprječava “zastoj” u obavljanju poslova skrbnika u slučajevima trenutne spriječenosti ili ako je riječ o radnicima centra za socijalnu skrb u slučaju bolovanja, godišnjih odmora i slično. Uvedena je zakonska obveza poštovanja prije izraženih stajališta i želja štíćenika te je omogućeno svakoj osobi da u vrijeme postojanja poslovne sposobnosti imenuje osobu koju bi željela imati za skrbnika, čime se u hrvatski pravni sustav uvodi institut anticipiranih naredbi. Zakonski je precizirano koje

odluke o osobnim stanjima donosi isključivo štićenik, u kojim je slučajevima potrebno prethodno odobrenje centra za socijalnu skrb, koje važne odluke o zdravlju donosi sud te je precizno uređeno upravljanje i zastupanje u imovinskim stvarima štićenika. Uveden je novi sudski, izvanparnični postupak u kojemu bi sudsko vijeće županijskih sudova donosilo iznimno važne odluke koje se odnose na zdravlje i život štićenika, s mogućnošću žalbe Vrhovnom sudu Republike Hrvatske, jer je riječ o iznimno važnim, a istodobno i teškim odlukama s osobito ozbiljnim posljedicama, poput odluke za održavanje na životu ili sterilizaciji. Kako bi se omogućila provedba instituta posebnog skrbništva za djecu i za odrasle osobe, osnovan je Centar za posebno skrbništvo kao samostalna i neovisna ustanova.

U **području uzdržavanja** Obiteljskim zakonom 2015 uvedena je recipročna obveza punoljetnog unučeta da uzdržava baku i djeda ako oni to sami nisu u mogućnosti i ako su oni njega uzdržavali kada je to bilo potrebno. Propisano je da se jednom godišnje izračunavaju i odlukom ministra nadležnog za socijalnu skrb objavljuju smjernice (tablica) o visini uzdržavanja djece s obzirom na dob djeteta, broj djece i stalne novčane prihode (platne razrede) obveznika uzdržavanja kako bi se postigla veća razina pravne sigurnosti, kao i radi pojednostavljenja postupka određivanja visine uzdržavanja, njegova povećanja i smanjenja. Smjernice za uzdržavanje su nužne i radi postizanja plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi, jer će roditelji unaprijed znati koliki bi im iznos za uzdržavanje sud dosudio u slučaju sudskoga spora. Zbog niza praktičnih pitanja iz prakse u vezi s privremenim uzdržavanjem i regresnim zahtjevima prema obveznicima uzdržavanja, ovaj institut je uređen posebnim propisom kao što je to riješeno, primjerice, u Austriji, Njemačkoj, Francuskoj i Sloveniji. Zakon o privremenom uzdržavanju (Narodne novine 92/14) stupio je na snagu 1. rujna 2014.

U odnosu na **postupak pred sudom** uređeno je niz pitanja među kojima su ističu: precizno definiranje procesnog položaja djeteta u obiteljskim sudskim postupcima, obvezivanje suda da djetetu omogući izražavanje mišljenja u obiteljskim stvarima, omogućavanje osobama lišenim poslovne sposobnosti poduzimanje procesnih radnji, uvođenje posebnog izvanparničnog postupka radi razvoda braka na temelju sporazuma, uvođenje tzv. izvanredne revizije protiv drugostupanjskih odluka o roditeljskoj skrbi. Obiteljski zakon 2015 uvodi niz novih izvanparničnih postupaka, i to: postupak radi odobravanja sporazuma o uzdržavanju, pojednostavlje-

ni izvanparnični postupak radi određivanja uzdržavanja djeteta, postupke radi ostvarivanja roditeljske skrbi, postupak radi zaštite obiteljskog doma, postupak radi nadomještanja pristanka roditelja odnosno skrbnika za posvojenje djeteta, postupak radi lišavanja i vraćanja poslovne sposobnosti te postupke u kojima se odlučuje o pojedinim važnim pitanjima o zdravlju štíćenika. Obiteljskim zakonom 2015 detaljno su uređeni posebni postupci ovrhe i osiguranja, među kojima posebnu važnost imaju privremene mjere s kojim će roditeljem dijete stanovati, o prebivalištu djeteta i ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom. Zbog problema vezanih uz provedbu ovrhe radi predaje djeteta te ostvarivanja osobnih odnosa, Obiteljski zakon 2015 predviđa dodatne mehanizame u vidu stručnih razgovora, mogućnosti provođenja obiteljske medijacije (iz Konačnog prijedloga Obiteljskog zakona Vlade Republike Hrvatske, Zagreb, svibanj 2015.).

III. Komentar Obiteljskog zakona 2015

Komentar Obiteljskog zakona iz 2015. godine (dalje Komentar) prvi je komentar reforme obiteljskog zakonodavstva iz 2015. godine. Komentar se sastoji od dva dijela, prvog dijela autorice Branke Rešetar, koji sadržava komentar prvih sedam dijelova Obiteljskog zakona 2015 (Uvodne odredbe, Brak, Pravni odnosi roditelja i djece i mjere za zaštitu prava i dobrobiti djece, Posvojenje, Uzdržavanje te Obvezno savjetovanje i obiteljska medijacija) i drugog dijela autorice Slađane Aras Kramar, koji sadržava komentar odredaba osmog i devetog dijela Obiteljskog zakona 2015 (Postupak pred sudom te Prijelazne i završne odredbe).

Uvodni dio svakog obiteljskopravnog instituta sadržava kratak povijesni razvoj, nakon čega slijede međunarodni i europski dokumenti pod čijim je utjecajem došlo do promjena u obiteljskopravnom uređenju u Republici Hrvatskoj, kao i ona međunarodna rješenja i preporuke koje predstavljaju daljnje međunarodne obveze Republike Hrvatske i smjer u kojemu se očekuje daljnji razvoj obiteljskopravnih instituta u hrvatskom pravnom sustavu. U Komentaru se uz bitne novine prezentira obrazloženje promjena prema Konačnom prijedlogu Obiteljskog zakona 2015, međunarodni standardi i smjernice s kojima se određena nacionalna rješenja usklađuju, kao i putokaz prema kojemu bi se odredbe trebale primjenjivati i tumačiti. Komentar napokon sadržava pregled relevantne sudske prakse, počevši od prakse Europskog suda za ljudska prava, Ustavnog suda, Vrhovnog suda sve do županijskih sudova u Republici Hrvatskoj.

Rad na Komentaru koji je započeo prije više od dvije godine u početku je bio usmjeren samo na područje prava, odnosno područje obiteljskog prava. Međutim, kako bi se izbjeglo preusko formalističko pravno tumačenje određenih instituta, bilo je nužno steći osnovna znanja i iz drugih područja, poput socijalnog rada ili psihologije. Stoga ovaj Komentar sadržava spoznaje iz drugih područja povezanih s obiteljskopравnim institutima. Cilj takvog šireg pristupa u Komentaru odredaba Obiteljskog zakona nije nuditi stručnjacima nepravne struke (socijalnog rada, psihologije i dr.) novosti u njihovu području, nego primarno upoznavanje pravnika s nepravnim područjima kako bi što kvalitetnije tumačili i primjenjivali odredbe obiteljskog prava.

IV. Zahvale

Željela bih zahvaliti članovima Radne skupine koji su radili na stvaranju novog Obiteljskog zakona: doc. dr. sc. Ivani Milas Klarić, izv. prof. dr. sc. Slađani Aras Kramar, prof. dr. sc. Aleksandri Maganić, prof. dr. sc. Branki Sladović Franz (sve s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu); sutkinjama Mariji Parać Garma (Županijski sud u Bjelovaru) i Seniji Ledić (Županijski sud u Zagrebu), socijalnim radnicama Mariji Knezović, Esmi Cvijetić, Vlasi Gregor Petroci, kao i tadašnjim djelatnicima Ministarstva nadležnog za socijalnu skrb Ivanu Matiću, Karolini Šestak, Jasminki Brstilo, Dubravki Marušić, Mariji Hemar te ostalim zaposlenicima Ministarstva koji su svi zajedno utkali svoje znanje, iskustvo i rad na stvaranju novog hrvatskog obiteljskog zakonodavstva. Radna skupina na čijem sam bila čelu radila je intenzivno i predano, premda je cijeli proces donošenja novog Obiteljskog zakona u to vrijeme bio obilježen mnogim izazovima koji su dolazili iz stručnih krugova, medija i ostatka javnosti. Upravo zahvaljujući iznimnom interesu struke i javnosti, stvaralački zanos bio je kontinuirano prisutan u radu na reformi obiteljskog zakonodavstva. Zahvaljujem tadašnjoj ministrici nadležnoj za socijalnu skrb gđi Milanki Opačić i njezinoj zamjenici gđi Jasni Kelavi, ravnateljici dječjeg doma Zagreb, što unatoč otporu akademske zajednice, stručnih krugova i medija niti jednog trenutka nisu odustale od podrške Radnoj skupini i radu na novom Obiteljskom zakonu.

Zahvalna sam kolegama znanstvenicima u hrvatskom i međunarodnom okruženju kako s područja prava (prof. dr. sc. Petru Klariću, bivšem sucu Ustavnog suda u mirovini, prof. dr. sc. Alanu Uzelcu, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. sc. Katharini Boele-Woelki, Bucerius Law

School Hamburg te dr. sc. Krunislavu Olujiću, odvjetniku u Zagrebu) tako i onima iz područja socijalnog rada (prof. dr. sc. Marini Ajduković, Studijski centar Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu), koji su u stvaranju novog Obiteljskog zakona bili vanjski suradnici, predlagatelji određenih rješenja kao i neprocjenjivi kritičari.

Posebno sam zahvalna članici Radne skupine doc. dr. sc. Ivani Milas Klarić, autorici dijela novog Obiteljskog zakona koji uređuje područje skrbništva i zaštitu osoba s invaliditetom, što je svojom znanstvenom neovisnošću, integritetom i hrabrošću implementirala svoj dvadesetogodišnji znanstveni i stručni rad u reformu obiteljskopravne zaštite osoba s invaliditetom. Nažalost, umjesto nagrade za hvalevrijedan doprinos posvećen zaštiti osoba s invaliditetom, doc. dr. sc. Ivana Milas Klarić ostala je osamljena u hrvatskoj akademskoj zajednici, koju je u takvom okruženju bila prisiljena napustiti.

Ovom se prilikom također koristim zahvaliti izv. prof. dr. sc. Nataši Lucić, što je kao kolegica na Katedri za obiteljsko pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku podnijela ogroman teret nastave za vrijeme moga rada na Obiteljskom zakonu te mi bila kolegijalna, ljudska i prijateljska podrška u svim izazovima koji su me osobno pratili u postupku izrade i donošenja Obiteljskog zakona 2014/2015. Hvala asistentu Matku Guštinu s Katedre za građansko i obiteljsko pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku na izradi stvarnog kazala i tehničkoj podršci u završnim fazama rada na ovom Komentaru. Hvala sutkinjama Sanji Sušilović (Općinski sud u Osijeku), Seniji Ledić (Županijski sud u Splitu), Višnji Seršić Gržetić (Općinski sud u Rijeci) i Sandri Artuković Kunšt (Županijski sud u Zagrebu) na prikupljenoj sudskoj praksi koja je dodatno obogatila Komentar. Zahvaljujem gđi Ani Šunjara, izdavačkoj kući Organizator, i Slađani Aras Kramar na beskrajnom strpljenju u iščekivanju dovršetka mog rukopisa, kao i na njihovu marljivom radu na mom rukopisu u svim njegovim fazama.

Za kraj, hvala Domagoju, Luci, Roku i mojim roditeljima što su nepresušan izvor moje energije i bez čije podrške ne bi ni bilo ovog djela!

U Osijeku, svibanj 2022. godine

Prof. dr. sc. Branka Rešetar
Voditeljica Radne skupine za izradu Obiteljskog zakona
Ministarstva socijalne politike i mladih Republike Hrvatske